

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Σχολή Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Διεθνών Σχέσεων

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
Τοπική και Περιφερειακή Ανάπτυξη και Αυτοδιοίκηση

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΔΥΤΙΚΗΣ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Βασιλική Σκάγκου

Αθήνα, Ιανουάριος 2024

University of the Peloponnese
Faculty of Social and Political Sciences
Department of Political Studies and International
Relations

Master Program in
Local and Regional Development and Self-Government

MANAGEMENT AND EVALUATION OF THE
REGIONAL BUSINESS
PROGRAM OF THE REGION OF WEST
MACEDONIA

Vasiliki Skagkou

Athens, January 2024

Διαχείριση και Αξιολόγηση του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Σημαντικοί όροι: Περιφέρεια, Ανάπτυξη, Επιχειρησιακό Πρόγραμμα, Αξιολόγηση, Διαχείριση

Περίληψη

Στόχος της παρούσας εργασίας είναι να αναλυθεί η περιφερειακή στρατηγική της Περιφέρειας της Δυτικής Μακεδονίας. Πρώτο πεδίο ανάλυσης είναι τα βασικά αναπτυξιακά χαρακτηριστικά της Δυτικής Μακεδονίας και πως αυτά διαρθρώνονται σχετικά με τα φυσικά και δημογραφικά χαρακτηριστικά, τις υπάρχουσες υποδομές, καθώς επίσης και το περιβάλλον της Περιφέρειας και πως όλα αυτά διαρθρώνονται στο πλαίσιο της παραγωγής, της απασχόλησης και του ΑΕΠ. Έπειτα, θα ακολουθήσει ο βασικός κορμός του αναπτυξιακού προγραμματισμού της περιφέρειας, όπου περιλαμβάνει το αναπτυξιακό όραμα και τη στρατηγική, τους άξονες και τα μέτρα του επιχειρησιακού προγράμματος και σαφώς θα παρατεθεί και ο τρόπος χρηματοδότησης του. Όλα αυτά είναι βέβαια συμπέρασμα της ανάλυσης SWOT που πραγματοποιείται στο τέλος του πρώτου κεφαλαίου. Έπειτα για να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία και η βιωσιμότητα του προγράμματος αναπτύσσεται η διαδικασία Οργάνωσης, Παρακολούθησης και Διαχείρισης αυτού, καθώς και ποιοι φορείς και όργανα εμπλέκονται στην παραπάνω διαδικασία.

Τέλος, αναλύεται η αξιολόγηση του προγράμματος η οποία θα περιλαμβάνει τη διαδικασία και τα στάδια αξιολόγησης, τους δείκτες της αναπτυξιακής στρατηγικής, που χρησιμοποιούνται, όπως επίσης και πιο συγκεκριμένους δείκτες όπως αυτούς των εισροών, εκροών και αποτελεσμάτων.

Στην περίοδο 2022-2028, η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ως βασική προτεραιότητα να κάνει μια Ευρώπη πιο έξυπνη, χρησιμοποιώντας ως βασικό μέσο την καινοτομία και την ψηφιοποίηση, τον οικονομικό μετασχηματισμό και παράλληλα την ενίσχυση μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, μια πράσινη Ευρώπη, που υλοποιεί τη συμφωνία του Παρισιού και με αυτό το τρόπο κυρίαρχη επένδυση είναι η ενεργειακή μετάβαση. Με τη χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, στοχεύοντας σε μια πιο συνδεδεμένη Ευρώπη που διαθέτει στρατηγικά δίκτυα μεταφοράς και δίκτυα ψηφιοποιημένα, ο οποίος πραγματοποιείται στα πλαίσια του ευρωπαϊκού πυλώνα για τα κοινωνικά δικαιώματα και ενισχύει την παιδεία, την εργασία και την κοινωνική ένταξη ενώ ταυτόχρονα επενδύει στην ίση και αποτελεσματική πρόσβαση όλων στην περίθαλψη της υγείας, μια Ευρώπη δίπλα στους πολίτες της, υποστηρίζοντας τις αναπτυξιακές στρατηγικές που προγραμματίζονται σε τοπικό επίπεδο και ενισχύοντας την βιώσιμη αστική ανάπτυξη σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Management and Evaluation of the Regional Operational Program of the Region of Western Macedonia

Key Terms: Region, Development, Operational Program, Evaluation, Management

Abstract

The aim of this paper is to analyze the regional strategy of the Region of Western Macedonia. The first field of analysis is the main development characteristics of Western Macedonia and how these are structured in relation to the physical and demographic characteristics, the existing infrastructures, as well as the environment of the Region and how all these are structured in the context of production, employment and GDP. Then, the main core of the development planning of the region will follow, where it includes the development vision and strategy, the axes and measures of the operational program and the method of its financing will be clearly listed. All this is, of course, a conclusion of the SWOT analysis carried out at the end of the first chapter. Then, in order to ensure the smooth operation and sustainability of the program, the process of Organization, Monitoring and Management of this is developed, as well as which bodies and institutions are involved in the above process.

Finally, the evaluation of the program is analyzed which will include the evaluation process and stages, the indicators of the development strategy, which are used, as well as more specific indicators such as those of inputs, outputs and results.

In the period 2022-2028, the European Union has as a key priority to make a Europe smarter, using as a key through innovation and digitization, economic transformation and at the same time the strengthening of small and medium-sized enterprises, a green Europe, implementing the agreement of Paris and in this way the dominant investment is the energy transition. By using renewable energy sources, by tackling climate change, aiming for a more connected Europe with strategic transport networks and digitized networks, which takes place in the framework of the European pillar for social rights and strengthens education, work and social inclusion while at the same time investing in equal and effective access to healthcare for all, a Europe alongside its citizens, supporting development strategies planned at local level and strengthening sustainable urban development across the European Union.

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΔΗΛΩΣΗ

Με την παρούσα δήλωση:

1. Δηλώνω ρητά και ανεπιφύλακτα ότι η διπλωματική εργασία που σας καταθέτω αποτελεί προϊόν δικής μου πνευματικής προσπάθειας, δεν παραβιάζει τα δικαιώματα τρίτων μερών και ακολουθεί τα διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα επιστημονικής συγγραφής, τηρώντας πιστά την ακαδημαϊκή δεοντολογία.
2. Οι απόψεις που εκφράζονται αποτελούν αποκλειστικά ευθύνη της συγγραφέως και ο επιβλέπων, οι εξεταστές, το Τμήμα και το Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου δεν υιοθετούν κατ' ανάγκη τις εκφραζόμενες απόψεις ούτε φέρουν οποιαδήποτε ευθύνη για τυχόν λάθη και παραλείψεις.

Η δηλούσα

Σκάγκου Βασιλική

Περιεχόμενα

ΠΙΝΑΚΕΣ.....	8
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ.....	9
ΕΙΚΟΝΕΣ.....	9
ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	10
ΒΑΣΙΚΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ	10
1.1 Φυσικά Χαρακτηριστικά	10
1.2 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά	11
1.2.1. Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας... 13	
1.2.2. Δημογραφικοί δείκτες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας..... 15	
1.3. Παραγωγή - Απασχόληση – ΑΕΠ	17
1.3.1. ΑΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας..... 17	
1.3.2. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας..... 18	
1.3.3. Απασχόληση-Παραγωγή	19
1.4 Υποδομές	23
1.4.1 Ειδική Αναφορά σε Συγκεκριμένες Κατηγορίες Υποδομών	26
1.5 Περιβάλλον.....	26
1.5.1 Κλίμα	27
1.5.2 Χλωρίδα και Πανίδα	27
1.5.3 Όρη, Λίμνες, Ποτάμια και Δασικές Εκτάσεις..... 29	
1.6 Ανάλυση SWOT	32
1.6.1 Δυνατά Σημεία (Strengths)	33
1.6.2 Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)..... 34	
1.6.3 Ευκαιρίες (Opportunities)	35
1.6.4 Απειλές (Threats)..... 35	
1.7 Συμπεράσματα	36
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	37
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ.....	37
2.1 Γενική Περιγραφή – Προδιαγραφές Επιχειρησιακού Προγραμματισμού-Θεματικές Προτεραιότητες	37
2.2 Αναπτυξιακή Στρατηγική για τους Ανθρώπινους Πόρους	38
2.3 Άξονες προτεραιότητας και στόχοι του Προγράμματος..... 39	
2.3.1 Άξονας προτεραιότητας “Απασχόληση”..... 39	

2.3.2	Άξονας Προτεραιότητας “Εκπαίδευση”	42
2.3.3	Άξονας Προτεραιότητας “Υγεία”	45
2.3.4	Συμπέρασμα	48
2.4	Χρηματοδότηση Αναπτυξιακού Προγράμματος	48
2.5	Πίνακας Χρηματοδοτικού Χαρακτήρα και Προτεραιότητες	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3		51
ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ		51
3.1	Οργάνωση Και Διαχείριση Προγράμματος	51
3.1.1	Διαχείριση.....	51
3.2	Παρακολούθηση	52
3.3	Διαβούλευση – Εμπλεκόμενοι Φορείς.....	54
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4		58
Η Αξιολόγηση του Προγράμματος		58
4.1	Διαδικασία Αξιολόγησης	58
4.2	Στάδια Αξιολόγησης	59
4.3	Αξιολόγηση Αναπτυξιακής Στρατηγικής.....	62
4.4	Δείκτες αξιολόγησης.....	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5		67
Συμπεράσματα – Προτάσεις		67
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ		68

ΠΙΝΑΚΕΣ

- Πίνακας 1 - Διαχρονική παρατήρηση των μόνιμων κατοίκων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2014 – 2021) ..... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 2 - Κατανομή μόνιμου πληθυσμού κατά φύλο και ομάδα ηλικιών ανά περιφερειακή ενότητα (2021).....14
- Πίνακας 3 - Δείκτες εξάρτησης, Δυτικής Μακεδονίας- Ελλάδας (2021).....17
- Πίνακας 4 - Παραγόμενο ΑΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας των νομών και της Χώρας συνολικά σε τρέχουσες τιμές κατά την περίοδο 2015-2019 ..... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 5 - Ποσοστιαία συνεισφορά των παραγόμενων ΑΕΠ στο ΑΕΠ της μεγαλύτερης χωρικής μονάδας αναφοράς..... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 6 - Παραγόμενο κ.κ. ΑΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας των νομών και της Χώρας συνολικά σε τρέχουσες τιμές κατά την περίοδο 2015-2019 **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 7 - Ποσοστιαία Συμμετοχή κ.κ. ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές κατά μέσο όρο της Χώρας την περίοδο 2015-2019..... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 8 - Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο (σε εκατ. Ευρώ) .... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 9 - Απασχόληση ανά κλάδο ..... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 10 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης..... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 11 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 12 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών.... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 13 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς .. **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 14 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών.... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 15 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών.... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 16 - Περιοχές Natura 2000
(Πηγή:<https://ypen.gov.gr/perivallon/viopoikilotita/diktyo-natura-2000/>) **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 17 - Αγορά Εργασίας (2012) (Πηγή: Eurostat) *u = δεδομένα χαμηλής αξιοπιστίας ..... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 18 - Ιατρικά μηχανήματα που διαθέτουν τα Κέντρα Υγείας (2017 – 2019) ... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**
- Πίνακας 19 - Κλίνες και ιατρικό προσωπικό στη Δυτική Μακεδονία σε σύγκριση με τις γειτονικές Περιφέρειες (2017 - 2019)..... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**

Πίνακας 20 - Προϋπολογισμός Αναπτυξιακού Προγράμματος	49
Πίνακας 21: Κατανομή Π/Υ ανα αναπτυξιακό στόχο ΠΠΑ	
Πίνακας 22 - Παράδειγμα Επιτροπής Παρακολούθησης ΠΕΠ (Πηγή: Αθ. Δ. Παπαδασκαλόπουλος Μαν. Σ. Χριστοφάκης (2016). Περιφερειακός προγραμματισμός και αναπτυξιακός σχεδιασμός, Αθήνα : Εκδόσεις Παπαζήση)	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Πίνακας 23- Συνοπτικός Πίνακας Αξιολογήσεων Προγράμματος	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Πίνακας 24 - Κοινοί δείκτες ΕΤΠΑ/ΤΣ & δείκτες Προγραμμάτων Interreg**	65
Πίνακας 25 - Δείκτες επίδοσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ταμείου Συνοχής για την χρήση τους από την Επιτροπή*	66
Πίνακας 26 - Κοινοί δείκτες ΤΔΜ*	67

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ

Γράφημα 1 - Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικιακές ομάδες σε σύγκριση με το συνολικό πληθυσμό της Περιφέρειας	15
Γράφημα 2 - Κατανομή Περιφερειακών Ενοτήτων Δυτικής Μακεδονίας κατά φύλο σε σχέση με τον πληθυσμό της Περιφέρειας.	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Γράφημα 3 - Κέντρα Υγείας κατά Περιφέρεια, 2019.....	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Γράφημα 4 - Ποσοστιαία Κατανομή του Προϋπολογισμού	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Εικόνα 1 - Πληθυσμός ανά Περιφερειακή Ενότητα της Δυτικής Μακεδονίας (2020) .	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Εικόνα 2 - Regional Innovation Scoreboard, 2021 ...	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Εικόνα 3 - Δορυφορικός Χάρτης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας - Natura 2000 (Σημεία Περιοχών Natura 2000)	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Εικόνα 4 - Χάρτης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας - Natura 2000 (Σημεία Περιοχών Natura 2000)	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.
Εικόνα 5 - Γραφική απεικόνιση ποσοτών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε βασικούς τομείς της ζωής, συγκριτικά με την Ελλάδα και τις Χώρες που ανήκουν στον ΟΟΣΑ. (Πηγή: West Macedonia OECD Regional Well-Being (oecdregionawellbeing.org))	32
Εικόνα 6 - Ποσοστά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε βασικούς τομείς της ζωής, συγκριτικά με την Ελλάδα και τις Χώρες που ανήκουν στον ΟΟΣΑ. (Πηγή: West Macedonia OECD Regional Well-Being (oecdregionawellbeing.org))	33
Εικόνα 7 - Αναλογία του μεριδίου των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προς την αναλογία του πληθυσμού ανά περιφέρειες NUTS 2, 2020)	Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.

[Εικόνα 8 - Ποσοστά απασχόλησης νέων που δεν συμμετέχουν στην εκπαίδευση και κατάρτιση ανά φύλο, μορφωτικό επίπεδο, έτη από την ολοκλήρωση του ανώτατου επιπέδου εκπαίδευσης, ανά περιφέρειες NUTS 2, 2021\)](#) 43

[Εικόνα 9 - Μαθητές και φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι από προσχολική έως τριτοβάθμια εκπαίδευση, ανά περιφέρειες NUTS 2, 2020\)](#) ..... **Σφάλμα! Δεν έχει οριστεί σελιδοδείκτης.**

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

Συντομογραφία	Αναλυτικός Όρος
Eurostat	European Statistics
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics
SWOT Analysis	Strengths, Weaknesses, Opportunities, Threats Analysis
Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Κ.Τ.	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
Ε.Τ.Π.Α.	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΕΛ.ΣΤΑΤ.	Ελληνική Στατιστική Αρχή
κ.κ. Α.Ε.Π.	Κατά κεφαλήν Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Ο.Τ.Α.	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.Γ.Ε.	Προστατευόμενη Γεωγραφική Ένδειξη
Π.Ε.	Περιφερειακή Ενότητα
Π.Ε.Π.	Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Π.Ο.Π.	Προστατευόμενη Ονομασία Προέλευσης
Τ.Δ.Μ.	Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

ΒΑΣΙΚΑ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

1.1 Φυσικά Χαρακτηριστικά

Η περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας είναι η πύλη εισόδου για το βορειοδυτικό τμήμα των Δυτικών Βαλκανίων, της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία συνορεύει στο βόρειο κομμάτι με την Αλβανία και την Βόρεια Μακεδονία, εν συνεχεία στο ανατολικό μέρος με την Κεντρική Μακεδονία, δυτικά με την Ήπειρο και την Αλβανία, ενώ νότια με την Θεσσαλία. Ο πληθυσμός της, το 2021 μετράται στους 262.052 κατοίκους και η έκταση της κατέχει 9.451 τετραγωνικά χιλιόμετρα, αντιπροσωπεύοντας το 7,2% του συνόλου της Χώρας. Επιπροσθέτως, υιοθέτησε διοικητικά την ισχύουσα μορφή του Ν. 3852/2010 (ΦΕΚ 87/7-6-2010) για « Νέες Δομές Αυτοδιοίκησης και Αποκεντρωμένης Διαχείρισης βάση του Προγράμματος «Καλλικράτης», καθώς μετά από αυτό συγκροτείται από τέσσερις Περιφερειακές Ενότητες (Γρεβενών, Καστοριάς, Κοζάνης και τελευταία την Φλώρινα). Μεγαλύτερη πληθυσμιακά πόλη και πρωτεύουσά της Περιφέρειας είναι η πόλη της Κοζάνης. Χαρακτηρισμένη και ως «ενεργειακή καρδιά» της Ελλάδας, αφού στο έδαφός της οφείλεται περίπου το 67% της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται σε όλη τη χώρα. Στο σημείο αυτό αξίζει να αναφέρουμε μερικά πράγματα για καθεμιά από τις Περιφερειακές Ενότητες της Δυτικής Μακεδονίας:

Την Περιφερειακή Ενότητα των Γρεβενών, αφού έχει την δεύτερη μεγαλύτερη έκταση της Περιφέρειας με 2.291 τετραγωνικά χιλιόμετρα και συνορεύει βορειοανατολικά με την περιοχή της Κοζάνης, ανατολικά με τους νομούς και τους δήμους της Κοζάνης και της Λάρισας, νότια με τον νομό των Τρικάλων και νοτιοδυτικά και δυτικά με τον νομό των Ιωαννίνων και βορειοδυτικά με τον νομό της Καστοριάς. Ωστόσο το έδαφος που κυριαρχεί σε αυτόν τον νομό είναι κυρίως ορεινός και ημιορεινός περίπου το 85%. Μερικά σημαντικά βουνά που βρίσκονται στις υψηλές κορυφές του νομού είναι αυτή των Χασίων και της Βόρειας Πίνδου.

Την Περιφερειακή Ενότητα της Καστοριάς με έκταση 1.720 τετραγωνικά χιλιόμετρα και συνορεύει με την Φλώρινα στο βόρειο κομμάτι, νοτιοανατολικά με την Ενότητα της Κοζάνης και στο νότιο και νοτιοδυτικό μέρος με τις Ενότητες των Γρεβενών και των Ιωαννίνων αντίστοιχα. Η έκτασης της που βρίσκεται στο 90% διακρίνεται από ορεινό και ημιορεινό έδαφος, ενώ ελάχιστα χαρακτηρίζεται και ως πεδινό με 10%.

Την Περιφερειακή Ενότητα της Κοζάνης καθώς αναφέραμε και παραπάνω ότι είναι η έδρα της Δυτικής Μακεδονίας με την έκταση της να φτάνει τα 3.516 τετραγωνικά χιλιόμετρα, σαφώς να συνορεύει βόρεια με την Καστοριά και την Φλώρινα, ανατολικά με την Ημαθία και την Πιερία, βορειοδυτικά με την Πέλλα, παράλληλα στα νότια με τις Ενότητες Λαρίσης και Τρικάλων και δυτικά με τα Ιωάννινα. Ακόμη και αυτή η

Περιφέρεια διαθέτει ορεινό και ημιορεινό έδαφος με ποσοστό 77% και πεδινό με ποσοστό 23%.

Την Περιφερειακή Ενότητα της Φλώρινας, συνορεύει στην βόρεια πλευρά με την Βόρεια Μακεδονία και δυτική με την χώρα της Αλβανίας, ενώ το μήκος της είναι 1.925 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Μορφολογικά παρέχει ορεινό, ημιορεινό και πεδινό χαρακτήρα, ενώ κλείνοντας διαθέτει έξι φυσικές λίμνες που αποτελούν βιότοπους.

Αξιοσημείωτο χαρακτηριστικό της Περιφέρειας είναι η μορφολογία του εδάφους, γεγονός που, τροποποιείται ανάμεσα στις προαναφερθείσες ενότητες και τις ιδιομορφίες που έχει η καθεμία ξεχωριστά. Εξ' ολοκλήρου στα εδάφη επικρατούν ορεινοί όγκοι μερικοί από αυτούς είναι της Πίνδου, των Πιερίων, του Γράμμου, του Ασκίου ως τόσο και άλλων βουνών της Δυτικής Μακεδονίας. Ομοίως το 82% είναι ορεινό, ημιορεινό καθώς και το 18% είναι πεδινό γεγονός που παρατείνεται σε περιοχές που έχουν εναλλαγές λοφωδών εκτάσεων και οροπεδίων. Διαθέτει μεγάλο μέρος δασών και υψηλό ποσοστό υδάτινων εκτάσεων λόγω της ύπαρξης λιμνών.

1.2 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας ενημέρωσης για τα δεδομένα του πληθυσμού από τη Eurostat που πραγματοποιήθηκε το 2021 ο συνολικός πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ανέρχονταν σε 262.052 άτομα, ως αποτέλεσμα να αποτελεί, σε ποσοστό το 2,48% του συνολικού πληθυσμού της Χώρας.

Ο πληθυσμός, ανά φύλο, στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας μπορούμε να πούμε ότι ισοκατανέμεται, με μια μικρή υπεροχή που παρατηρείται στο γυναικείο φύλο έναντι του ανδρικού.

Ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού της Περιφέρειας ανέρχεται, μετρημένος σε ποσοστό 195,1% και αντίστοιχα τον δείκτη (ηλικιακής) αντικατάστασης τον συναντάμε στο 68%.

Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για το χρονικό διάστημα που εξετάζουμε, δηλαδή το 2014 με 2021, σημείωσε μείωση της τάξεως του -6% (από 278 χιλ. το 2014 σε 262 χιλ. το 2021). Επίσης, εξετάζοντας όλες τις ενότητες ξεχωριστά παρατηρούμε ότι κατέγραψαν μείωση του πληθυσμού τους.

Συνεπώς, έχουμε μείωση στα Γρεβενά, Κοζάνη(-5.9% από 178 χιλιάδες το 2014 σε 167 χιλιάδες το 2021), στην Καστοριά(-7.7% από 49 χιλιάδες το 2014 σε 45 χιλιάδες το 2021) και τέλος στη Φλώρινα(-4.4% από 51 χιλιάδες το 2014 σε 48 χιλιάδες το 2021).

Περιφερειακή Ενότητα	2014	2021	Ποσοστιαία Μεταβολή 2014 – 2021
Δυτική Μακεδονία	278.706	262.052	-6.0%
Γρεβενά, Κοζάνη	178.355	167.747	-5.9%
Καστοριά	49.293	45.517	-7.7%
Φλώρινα	51.058	48.788	-4.4%

Πίνακας 1 : Διαχρονική παρατήρηση των μόνιμων κατοίκων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (2014 – 2021)

Όσον αφορά την κατανομή του ποσοστού για το 2020, η Ενότητα Κοζάνης εκπροσωπεί το 52% της Περιφέρειας και στη συνέχεια οι Περιφερειακές Ενότητες Φλώρινας με 19%, Καστοριάς 18% και Γρεβενών 12% αντίστοιχα.

Εικόνα 1 - Πληθυσμός ανά Περιφερειακή Ενότητα της Δυτικής Μακεδονίας (2020)

1.2.1. Ηλικιακή κατανομή των κατοίκων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

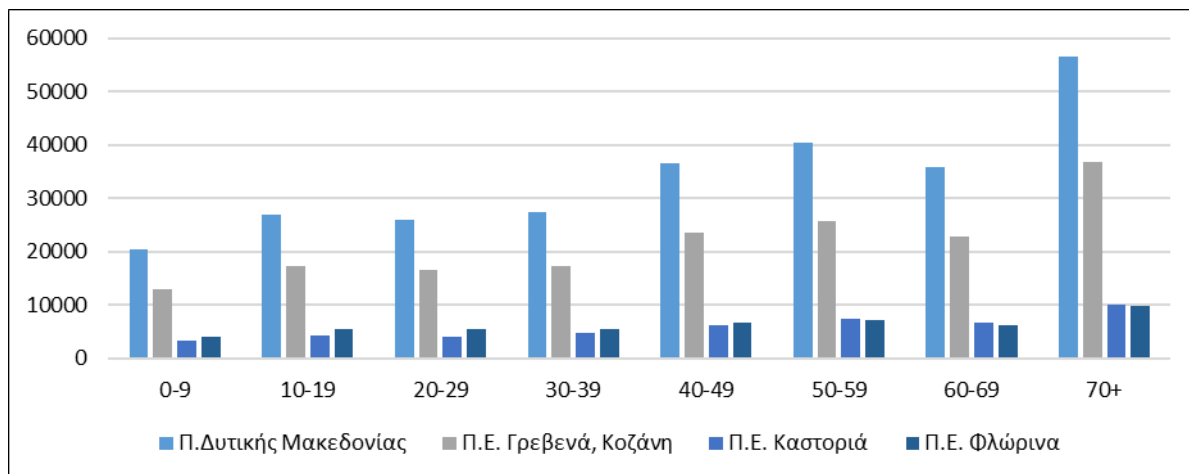
Στους παρακάτω πίνακες και γραφήματα γίνεται ένας διαχωρισμός του συνολικού πληθυσμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας καθώς και των Περιφερειακών ενοτήτων ξεχωριστά. Τα στοιχεία που συλλέχθηκαν είναι από την τελευταία

ενημέρωση των δεδομένων του πληθυσμού από την Eurostat για το 2021. Ο διαχωρισμός που πραγματοποιήθηκε έγινε κατά ηλικιακές ομάδες και κατά φύλο.

	Π.Δυτικής Μακεδονίας	Π.Ε. Γρεβενά, Κοζάνη	Π.Ε. Καστοριά	Π.Ε. Φλώρινα
Συνολικός πληθυσμός	262.052	167.747	45.517	48.788
0-9	20.365	12.969	3.431	3.965
10-19	27.015	17.290	4.265	5.460
20-29	26.060	16.516	4.098	5.446
30-39	27.341	17.244	4.667	5.430
40-49	36.506	23.581	6.211	6.714
50-59	40.337	25.717	7.442	7.178
60-69	35.837	22.875	6.735	6.227
70+	56.675	36.919	10.035	9.721
Άρρενες	128.754	82.793	21.868	24.093
0-9	10.557	6.710	1.797	2.050
10-19	13.831	8.885	2.189	2.757
20-29	13.164	8.625	1.783	2.756
30-39	13.137	8.326	2.170	2.641
40-49	17.989	11.619	3.099	3.271
50-59	20.031	12.827	3.520	3.684
60-69	17.947	11.407	3.383	3.157
70+	25.601	16.750	4.500	4.351
Θήλειες	133.298	84.954	23.649	24.695
0-9	9.808	6.259	1.634	1.915
10-19	13.184	8.405	2.076	2.703
20-29	12.896	7.891	2.315	2.690
30-39	14.204	8.918	2.497	2.789
40-49	18.517	11.962	3.112	3.443
50-59	20.306	12.890	3.922	3.494
60-69	17.890	11.468	3.352	3.070
70+	31.074	20.169	5.535	5.370

Πίνακας 1 - Κατανομή μόνιμου πληθυσμού κατά φύλο και ομάδα ηλικιών ανά περιφερειακή ενότητα (2021)

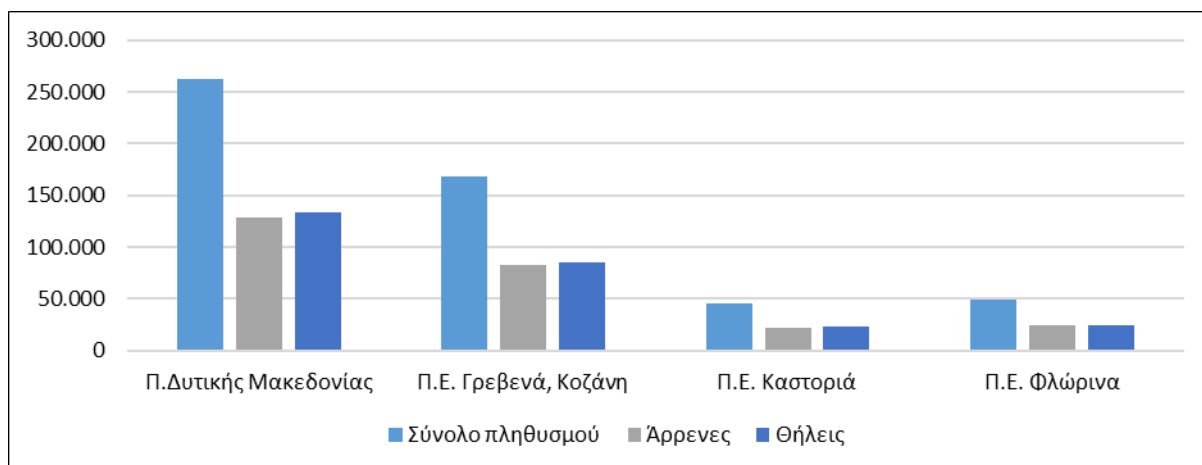
Στο παρακάτω γράφημα παρουσιάζεται ο συνολικός πληθυσμός της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας χωρισμένος ανά ηλικιακές ομάδες. Τα διαφορετικά χρώματα αναφέρονται σε διαφορετικές Περιφερειακές Ενότητες. Είναι ευδιάκριτο ότι οι νέοι ηλικίας 15-29 επιλέγουν να μην κατοικούν στην περιφέρεια και πιθανώς να επιλέγουν τα αστικά κέντρα. Το κύριο μέρος του πληθυσμού ότι είναι μεγαλύτερης ηλικίας, δηλαδή άνω των 45.

Γράφημα 1 - Κατανομή πληθυσμού ανά ηλικιακές ομάδες σε σύγκριση με το συνολικό πληθυσμό της Περιφέρειας

1.2.2. Δημογραφικοί δείκτες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Ο δεύτερος διαχωρισμός αναφέρεται στον πληθυσμό της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανά φύλο, διαμορφωμένος ώστε να παρατίθεται ο συνολικός πληθυσμός συσχετισμένος με το εκάστοτε αποτέλεσμα του διαχωρισμού σε άρρενες και θήλειες. Βλέπουμε πως η ισοκατανέμεται του πληθυσμού στα δύο φύλα ισχύει για όλες τις περιφερειακές ενότητες, με μια μικρή υπεροχή που παρατηρείται στο γυναικείο φύλο έναντι του ανδρικού.

Γράφημα 2 - Κατανομή Περιφερειακών Ενοτήτων Δυτικής Μακεδονίας κατά φύλο σε σχέση με τον πληθυσμό της Περιφέρειας.

Τέλος, αναφορά οφείλει να γίνει και στους δημογραφικούς δείκτες της Περιφέρειας και των Περιφερειακών Ενοτήτων σε σύγκριση με τη χώρα.

Ο δείκτης γήρανσης του πληθυσμού είναι η αναλογία του πληθυσμού που απέχουν από την διαδικασία παραγωγής δηλαδή ηλικίας άνω των 65 ετών δια του πληθυσμού από εξαρτώμενα άτομα ηλικίας 0 έως 14 ετών. Παρατηρούμε ότι, εμφανίζει υψηλότερες τιμές στην Περιφερειακή Ενότητα της Καστοριάς, άρα υπερισχύει η ηλικιακή ομάδα των συνταξιούχων δηλαδή 65 ετών και άνω. Σε περιφερειακό επίπεδο εμφανίζει αρκετά υψηλή τιμή, φτάνοντας το 195,1%, μεγαλύτερη από αυτόν της χώρας που ανέρχεται στο 159,6%. Λαμβάνοντας το συγκεκριμένο δείκτη υπόψιν, παρατηρούμε ότι οι τάσεις γήρανσης του πληθυσμού είναι χαρακτηριστικό που εκφράζει την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. Όσον αφορά τους υπόλοιπους δείκτες παρατηρούνται τα εξής:

Ο δείκτης εξάρτησης απεικονίζει την αναλογία του πληθυσμού από εξαρτώμενα άτομα ηλικίας 0 έως 14 ετών και την ομάδα των συνταξιούχων ατόμων που δεν μπορούν να συμμετάσχουν στην διαδικασία παραγωγής δηλαδή άτομα ηλικίας 65 ετών και άνω - προς τον πληθυσμό που συμμετέχει στην παραγωγική διαδικασία ηλικίας 15 έως 64 ετών. Από την μελέτη μας έχει παρατηρηθεί ότι ο δείκτης εξάρτησης εμφανίζει τις υψηλότερες τιμές του στις Περιφερειακές ενότητες της Καστοριάς και της Κοζάνης-Γρεβενών. Εφόσον διατηρήσει υψηλές τιμές σε σχέση με τις υψηλές τιμές του δείκτη γήρανσης προκαλεί έντονο προβληματισμό για το αποτέλεσμα του αυξανόμενου ποσοστού στο πληθυσμό μεγάλης ηλικίας που δίνει την εντύπωση να υπερισχύει έναντι των άλλων.

Ο δείκτης αντικατάστασης είναι η αναλογία για τον πληθυσμό ο οποίος εντάσσεται στην διαδικασία παραγωγής ηλικίας 10 έως 14 ετών δια του πληθυσμού που βγαίνει από αυτή την διαδικασία ηλικίας 60 έως 64 ετών. Παρατηρούμε ότι την υψηλότερη τιμή του δείκτη την κατέχει η Περιφερειακή Ενότητα της Φλώρινας, άρα τα άτομα που εισέρχονται στην διαδικασία παραγωγής είναι περισσότερα από εκείνα που εξέρχονται επομένως αυτό το ποσοστό φέρνει σε ισορροπία τα ποσοστά των υπολοίπων Περιφερειακών Ενοτήτων.

Ο δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων είναι η αναλογία πληθυσμού που απέχουν από την διαδικασία παραγωγής (≥ 65 ετών) δια του πληθυσμού που δραστηριοποιείται (15-64 ετών)). Διαπιστώνουμε ότι την υψηλότερη τιμή του δείκτη την διαθέτει η Περιφερειακή Ενότητα της Καστοριάς.

Ο δείκτης εξάρτησης νέων είναι η αναλογία πληθυσμού εξαρτώμενων ατόμων (0-14 ετών) προς τον παραγωγικό πληθυσμό (15-64 ετών). Παρατηρούμε ότι την μεγαλύτερη τιμή του δείκτη την διαθέτει η Περιφερειακή Ενότητα της Φλώρινας.

	<u>Δείκτης εξάρτησης</u>	<u>Δείκτης εξάρτησης ηλικιωμένων</u>	<u>Δείκτης εξάρτησης νέων</u>	<u>Δείκτης γήρανσης</u>	<u>Δείκτης αντικατάστασης</u>
<u>Ελλάδα</u>	<u>58,00%</u>	<u>35,60%</u>	<u>22,30%</u>	<u>159,60%</u>	<u>81,25%</u>
<u>Δυτική Μακεδονία</u>	<u>60,60%</u>	<u>40,00%</u>	<u>20,50%</u>	<u>195,10%</u>	<u>68,49%</u>
<u>Γρεβενά, Κοζάνη</u>	<u>61,10%</u>	<u>40,70%</u>	<u>20,40%</u>	<u>199,50%</u>	<u>69,44%</u>
<u>Καστοριά</u>	<u>61,50%</u>	<u>41,70%</u>	<u>19,90%</u>	<u>209,50%</u>	<u>60,00%</u>
<u>Φλώρινα</u>	<u>57,80%</u>	<u>36,30%</u>	<u>21,50%</u>	<u>168,80%</u>	<u>79,71%</u>

Πίνακας 2 - Δείκτες εξάρτησης, Δυτικής Μακεδονίας- Ελλάδας (2021)

1.3. Παραγωγή - Απασχόληση – ΑΕΠ

1.3.1. ΑΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Το παραγόμενο Α.Ε.Π.* στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, στους νομούς που την απαρτίζουν καθώς και στην Ελλάδα ως σύνολο, σε εκατομμύρια ευρώ κατά την περίοδο 2015-2019, χαρακτηρίζεται από μία πτώση μέχρι και το 2019, σύμφωνα με τα στοιχεία του πίνακα.

Όλες οι Περιφερειακές Ενότητες κατέγραψαν μείωση στο ΑΕΠ τους την περίοδο 2015-2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ελλάδα	176.369	174.494	176.903	179.558	183.250
Δυτική Μακεδονία	4.705	4.313	4.298	4.159	3.795
Γρεβενών	313	311	303	299	300
Κοζάνης	2.909	2.603	2.578	2.505	2.198
Καστοριάς	521	503	486	487	499
Φλώρινας	963	895	931	868	799

Πίνακας 4 - Παραγόμενο ΑΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας των νομών και της Χώρας συνολικά σε τρέχουσες τιμές κατά την περίοδο 2015-2019

Αντίστοιχα, η ποσοστιαία συμμετοχή της Περιφέρειας της Δυτικής Μακεδονίας, κατά μέσο όρο αντιπροσωπεύει το 2,1% του παραγόμενου ΑΕΠ της Χώρας για το 2019 και η ποσοστιαία συμμετοχή των Περιφερειών απεικονίζεται στον παρακάτω πίνακα:

	2015	2016	2017	2018	2019
Δυτική Μακεδονία	2,7%	2,5%	2,4%	2,3%	2,1%
Γρεβενών	6,6%	7,2%	7,0%	7,2%	7,9%
Κοζάνης	61,8%	60,4%	60,0%	60,2%	57,9%
Καστοριάς	11,1%	11,7%	11,3%	11,7%	13,1%
Φλώρινας	20,5%	20,8%	21,7%	20,9%	21,0%

Πίνακας 5 - Ποσοστιαία συνεισφορά των παραγόμενων ΑΕΠ στο ΑΕΠ της μεγαλύτερης χωρικής μονάδας αναφοράς

Μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι η Περιφέρεια της Κοζάνης αντιπροσωπεύει το μεγαλύτερο επίπεδο με μέσο όρο 57,9% του παραγόμενου ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και αντιστοίχως ακολουθούν οι Περιφέρειες Φλώρινας, Καστοριάς και Γρεβενών με κατά μέσο όρο 21%, 13,1% και 7,9% .

1.3.2. Κατά κεφαλήν ΑΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας

Το παραγόμενο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας, καθώς και στους νομούς της και στη Χώρα συνολικά, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα, μειώνεται σταδιακά μέχρι το 2019.

	2015	2016	2017	2018	2019
Ελλάδα	16.299	16.193	16.449	16.730	17.092
Αττική	21.992	21.975	22.453	22.854	23.341
Δυτική Μακεδονία	17.102	15.817	15.895	15.513	14.284
Γρεβενών	10.113	10.120	9.882	9.759	9.844
Κοζάνης	20.055	18.128	18.121	17.782	15.783
Καστοριάς	10.732	10.486	10.248	10.390	10.735

Πίνακας 6 - Παραγόμενο κ.κ. ΑΕΠ Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας των νομών και της Χώρας συνολικά σε τρέχουσες τιμές κατά την περίοδο 2015-2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Αττική	135%	136%	137%	137%	137%
Δυτική Μακεδονία	105%	98%	97%	93%	84%
Γρεβενών	59%	64%	62%	63%	69%
Κοζάνης	117%	115%	114%	115%	110%
Καστοριάς	63%	66%	64%	67%	75%

Πίνακας 7 - Ποσοστιαία Συμμετοχή κ.κ. ΑΕΠ σε τρέχουσες τιμές κατά μέσο όρο της Χώρας την περίοδο 2015-2019

1.3.3. Απασχόληση-Παραγωγή

Σύμφωνα με στοιχεία που αντλήθηκαν από την ΕΛΣΤΑΤ (2019) παραθέτουμε την Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο της Περιφέρειας της Θεσσαλίας :

	Δυτική Μακεδονία	Ελλάδα	Κατανομή ανά κλάδο Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	311	6926	9,5%
Ορυχείο, λατομείο, βιομηχανίες, παροχές για ηλεκτρικό ρεύμα, φυσικό αέριο, ατμός, κλιματισμός, νερό, διεργασία λυμάτων, εκμετάλλευση αποβλήτων και διαδικασίες εξυγίανσης	1.266	21.845	38,5%
Κατασκευές	65	2.579	2,0%
Χονδρεμπόριο και λιανεμπόριο επιπλέον επισκευές αυτοκίνητα, φορτηγά και μοτοσυκλετών, μεταφορικό κόστος και κόστος αποθήκευσης, διαδικασίες για την υπηρεσία παροχής καταλυμάτων και υπηρεσίες εστίασης	437	43.219	13,3%
Ενημέρωση και επικοινωνία	32	5.077	1,0%
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	85	7.673	2,6%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	311	25.804	9,5%
Επαγγελματική δραστηριότητα, επιστημονική δραστηριότητα και	62	8.334	1,9%

τεχνική δραστηριότητα, δραστηριότητες διοίκησης και υποστηρικτικές δραστηριότητες			
Εθνική Άμυνα και Δημόσια διοίκηση, κοινωνική ασφάλιση και υποχρέωση κοινωνικής πρόνοιας , παιδεία, έμφαση σε δραστηριότητες που έχουν ως σκοπό την ανθρώπινη υγεία και την κοινωνική-προνομιακή μέριμνα	632	31.683	19,2%
Τέχνη, διασκέδαση, δραστηριότητες ψυχαγωγίας, διαδικασίες σχετικές με την παροχή υπηρεσιών ειδικού σκοπού, διαδικασίες διαχείρισης του νοικοκυριού σαν επιχειρηματίες, ταυτόσημες διαδικασίες νοικοκυριών που έχουν σχέση με την παραγωγικότητα και αφορούν στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για χρήση των ίδιων των παραγωγών, δραστηριότητες για οργανισμούς και φορείς	87	5.623	2,7%

Πίνακας 8 - Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία ανά κλάδο (σε εκατ. Ευρώ)

Αναλύοντας τα παραπάνω στοιχεία μπορούμε να αναφερθούμε στους 3 τομείς της παραγωγής διεξοδικά:

Όσον αφορά τον **πρωτογενή τομέα**, η Δυτική Μακεδονία δεν έχει μεγάλη συμμετοχή στην εγχώρια παραγωγή, ωστόσο ο αγροτικός κλάδος διατηρεί τη δυναμική του στην περιφερειακή οικονομία. Επίσης, λόγω της ύπαρξης ποιοτικών αγροτικών προϊόντων, διατηρείται η ισχυρή σύνδεση που υπάρχει μεταξύ του πρωτογενή τομέα με την πρώτη μεταποίηση του προϊόντος.

Η Δυτική Μακεδονία είναι περιφέρεια με δριμύ ηπειρωτικό κλίμα και το 82% από το έδαφος της καλύπτεται από όρη και ημιορεινές εκτάσεις, έτσι η παραγωγή της στηρίζεται σε μεγάλο βαθμό στη γεωργία και την κτηνοτροφία. Το εμπόριο πραγματοποιείτε ως επί των πλείστων εντός της Περιφέρειας. Ωστόσο υλοποιείται εμπόριο με την εξαγωγή της γούνας, του κρόκου Κοζάνης και φρούτων που παράγεται. Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ξεκίνησε ακόμη μια διαδικασία πιστοποίησης αγροτικών πρώτων υλών και τελικών προϊόντων που παράγει η ίδια η Περιφέρεια. Η πιστοποίηση αυτή αφορά προϊόντα που καλλιεργούνται από λεβάντα τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως κοσμετολογικά προϊόντα, ως φυσικά καλλυντικά ή και ως φυτοθεραπευτικά σκευάσματα. Οι πιστοποιήσεις που μπορούν να δοθούν σε αγροτικά προϊόντα είναι οι εξής α)Γεωγραφική ένδειξη(Π.Γ.Ε) β)Ονομασία Προέλευσης Π.Ο.Π Γ) Παραδοσιακότατα (Ε.Π.Ι.Π). Παρόλο που η διαδικασία αυτή είναι μακρόχρονη θα

αποφέρει μεγάλο κέρδος στην Περιφέρεια εάν εγκριθεί, διότι τα προϊόντα θα αποκτήσουν φήμη και οι πωλήσεις θα εκτοξευθούν.

Αναφορικά με τον δευτερογενή τομέα (συνυπολογίζοντας την ενέργεια, τα ορυχεία και τη διαχείριση αποβλήτων) στη Δυτική Μακεδονία παράγονται και πωλούνται βιοτεχνικά προϊόντα όπως είδη λαϊκής τέχνης/μαρμάρου/ενδυμάτων-υφαντών, καθώς υπάρχουν και Παραδοσιακά Οινοποιεία, Τυροκομεία, Αλλαντοποιεία, Αλευρόμυλοι.

Και τέλος αναφορικά με τον τριτογενή τομέα μπορούμε να πούμε ότι κυρίαρχη δραστηριότητα είναι το εμπόριο, φυσικά λαμβάνοντας υπόψη και την τουριστική δραστηριότητα, ακολουθούμενη από τη Δημόσια Διοίκηση και τα Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία, παροχή ενέργειας και διαχείριση αποβλήτων στη δεύτερη και τρίτη θέση αντίστοιχα.

Θέλοντας να καλύψουμε και την κατανομή της απασχόλησης μπορούμε να παρουσιάσουμε και τον παρακάτω πίνακα:

	Δυτική Μακεδονία	Ποσοστό συμμετοχής στη συνολική απασχόληση(%)
Γεωργία, δασοκομία και αλιεία	16.420,7	16,2%
Ορυχεία, λατομεία, βιομηχανία ,παροχή ηλεκτρικού ρεύματος κλπ.	17.604,6	17,4%
Κατασκευές	5.391,1	5,3%
Εμπόριο Χονδρικής και λιανικής, επισκευή αυτοκινήτων και μηχανών, κόστος μεταφοράς και αποθήκευσης, δραστηριότητες υπηρεσιών για την παροχή καταλυμάτων και την παροχή υπηρεσιών για εστίαση	28.332,1	28,0%
Επικοινωνία	466,1	0,5%
Χρηματοπιστωτική και ασφαλιστική διαδικασία	907,7	0,9%
Διαχείριση και εκμετάλλευση για την ακίνητη περιουσία	237,5	0,2%
Επαγγελματική, επιστημονική και τεχνική διαδικασία, διοικητική και υποστηρικτική διαδικασία	5.396,4	5,3%
Άμυνα και διοίκηση δημοσίου, υποχρέωση κοινωνικής ασφάλισης, εκπαίδευσης, δραστηριότητες που σχετίζονται με την υγειονομική περίθαλψη και την μέριμνα για την κοινωνία	22.910,9	22,6%

Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, κλπ

3.598,0

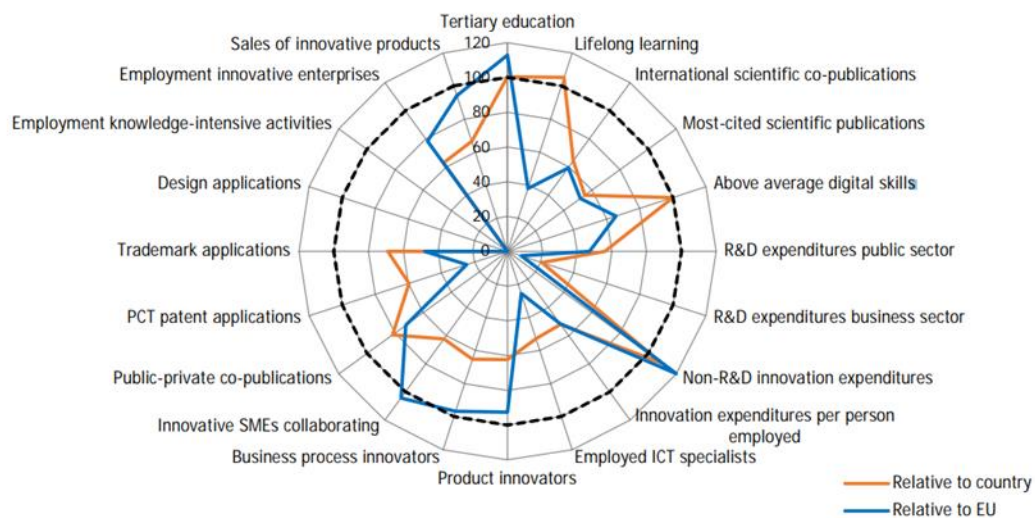
3,6%

Πίνακας 9 - Απασχόληση ανά κλάδο

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ(2019) για την απασχόληση φαίνεται ότι οι περισσότεροι εργαζόμενοι απασχολούνται στον τριτογενή τομέα και σε δεύτερη φάση στον δευτερογενή τομέα και στον πρωτογενή τομέα. Ωστόσο ο τομέας που παρουσιάζει βελτίωση σε ότι αφορά την απασχόληση είναι ο πρωτογενής τομέας και ο δευτερογενής. Η Περιφέρεια αναμένεται να πληγεί σοβαρά από την μη ενασχόληση των ανθρώπων με το λιγνίτη. Το εργατικό δυναμικό της περιφέρειας είναι χαμηλής εξειδίκευσης διότι ένα μεγάλο μέρος του εργατικού δυναμικού δεν είναι επιστημονικά καταρτισμένο.

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι ένας αναδύομενος καινοτόμος φορέας. Καινοτομία έχει αυξηθεί με την πάροδο του χρόνου (12,2%) σύμφωνα με το δημοσίευμα «Regional Innovation Scoreboard, 2021». Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τα ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία που έχουν παρουσιαστεί στην παρούσα ενότητα είναι ότι η Περιφέρεια θα υποστεί κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις εξαιτίας της μείωσης της επιχειρηματικής δραστηριότητας. Η ανάγκη για την ενίσχυση μιας κουλτούρας βασισμένης στην επιχειρηματικότητα είναι σαφής, όπως και η αξιοποίηση των χρηματοδοτήσεων. Τέλος, το ευρωπαϊκό μοντέλο που θα επιφέρει την αειφορία της περιοχής πρέπει να έχει τα χαρακτηριστικά της βιωσιμότητας και της παραγωγικότητάς.

Το γράφημα ραντάρ δείχνει τις σχετικές δυνάμεις σε σύγκριση με την Ελλάδα (πορτοκαλί γραμμή) και την ΕΕ (μπλε γραμμή), παρουσιάζοντας τις σχετικές δυνάμεις (π.χ. δαπάνες καινοτομίας εκτός E&A) και αδυναμίες (π.χ. Εφαρμογές σχεδιασμού).

1.4 Υποδομές

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας είναι μια διαρκώς αναπτυσσόμενη περιφέρεια που επενδύει σε υποδομές και ανάπτυξη. Ωστόσο, πρέπει να δοθεί μια πιο συγκεκριμένη εικόνα των συνθηκών που υπάρχουν και των υποδομών της, αφού υπάρχουν πολλές προοπτικές ανάπτυξης ακόμα. Στους παρακάτω πίνακες αναφέρονται οι υποδομές ανά Περιφερειακή Ενότητα:

Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης	Υποδομές	Πλήθος
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ:	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ	1
	ΟΔΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	3
	ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	1
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:	ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ/ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	2
	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΠΟΛΕΙΣ	2
ΕΡΕΥΝΑ:	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	1
	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΚΑ	4
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ:	ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	7
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:	ΚΛΙΝΕΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ – ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	1.828

Πίνακας 10 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης

Αρχικά η Περιφερειακή Ενότητα Κοζάνης διαθέτει τον κρατικό αερολιμένα Κοζάνης "Φίλιππος" παρόλο το ικανοποιητικό οδικό δίκτυο μεταξύ αυτών και της Εγνατίας Οδού. Επίσης, προσεγγίζεται και μέσο του σιδηροδρομικού άξονα. Σε επίπεδο εκπαίδευσης υπάρχουν τμήματα του Πανεπιστημίου και του Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Δυτικής Μακεδονίας. Επίσης, στις υποδομές της Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης συμπεριλαμβάνονται το Βιοτεχνικό πάρκο Πτολεμαΐδας και το Βιοτεχνικό πάρκο ξύλου. Επιπλέον, στην κατοχή της είναι πλήθος νοσοκομείων και τουριστικών υποδομών.

Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας	Υποδομές	Πλήθος
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ:	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ	0
	ΟΔΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	4
	ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	1
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:	ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ/ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	2
	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΠΟΛΕΙΣ	1
ΕΡΕΥΝΑ:	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	1
	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΚΑ	1
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ:	ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	6
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:	ΚΛΙΝΕΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ – ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	558

Πίνακας 11 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας

Η Περιφερειακή Ενότητα Φλώρινας παρόλο που δεν διαθέτει αερολιμένα έχει πολύ ικανοποιητικούς οδικούς και σιδηροδρομικούς άξονες. Επίσης, στεγάζονται τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, νοσοκομεία και τουριστικές υποδομές. Το γεγονός της ύπαρξης αξιοσημείωτων κοιτασμάτων λιγνίτη τα οποία εξασφαλίζουν την αυτονομία σε πρώτη ύλη της παραγωγής της ηλεκτρικής ενέργειας και τα δημόσια και ιδιωτικά ορυχεία δεν πρέπει να παραλείπονται από την αναφορά των υποδομών της Περιφερειακής Ενότητας. Σημαντική είναι η ύπαρξη Βιομηχανικής περιοχής και το Χιονοδρομικό κέντρο της Βίγλας Πισσοδερίου.

Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών	Υποδομές	Πλήθος
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ:	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ	0
	ΟΔΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	4
	ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	1
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:	ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ/ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	1
	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΠΟΛΕΙΣ	1
ΕΡΕΥΝΑ:	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	0

	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΚΑ	0
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ:	ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	1
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:	ΚΛΙΝΕΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ – ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	742

Πίνακας 12 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών

Η Περιφερειακή Ενότητα Γρεβενών προσεγγίζεται κυρίως οδικά και ενίοτε μέσω του σιδηροδρομικού άξονα των Γρεβενών. Διαθέτει τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και ένα Τεχνολογικό πάρκο. Ωστόσο, διαθέτει νοσοκομείο και πλήθος τουριστικών υποδομών.

Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς	Υποδομές	Πλήθος
ΜΕΤΑΦΟΡΕΣ:	ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΑ	1
	ΟΔΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	3
	ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΙ ΑΞΟΝΕΣ	1
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ:	ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΑ/ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ	2
	ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΑ ΠΑΡΚΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΠΟΛΕΙΣ	1
ΕΡΕΥΝΑ:	ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΕΚΤΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ	0
	ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΚΑ	2
ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ:	ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ	7
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ:	ΚΛΙΝΕΣ ΣΕ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ – ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ	987

Πίνακας 13 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς

Η σημαντικότερη υποδομή για την Περιφερειακή Ενότητα Καστοριάς είναι ο Κρατικός Αερολιμένας Καστοριάς "Αριστοτέλης", ενώ ταυτόχρονα διαθέτει και ισχυρή οδική και σιδηροδρομική σύνδεση. Επίσης, στην κατοχή της είναι οι εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, Βιομηχανικά Πάρκα και Περιοχές, Τεχνολογικά Πάρκα, νοσοκομεία και τουριστικές υποδομές όπως και οι άλλες Περιφερειακές Ενότητες της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

1.4.1 Ειδική Αναφορά σε Συγκεκριμένες Κατηγορίες Υποδομών

Υποδομές Περιβάλλοντος

Στις υποδομές Περιβάλλοντος Περιλαμβάνονται κυρίως οι υπάρχουσες υποδομές οι οποίες διαχειρίζονται τα στερεά απόβλητα και οι υποδομές που επεξεργάζονται και διαθέτουν τα λύματα που έχει η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας.

Υποδομές της Ενέργειας και των Τηλεπικοινωνιών

Η Παραγωγή της ενέργειας στην Περιφέρεια προέρχεται από 4 Ατμοηλεκτρικούς Σταθμούς (ΑΗΣ) της ΔΕΗ που λειτουργούν με αθροιστική εγκατεστημένη ισχύ 3.780 MW. Υπάρχει υποδομή με 2 Υδροηλεκτρικούς Σταθμούς (ΥΗΣ) και 2 Μικρούς Υδροηλεκτρικούς Σταθμούς (ΜΥΗΣ) πάλι από τη ΔΕΗ Ανανεώσιμες Α.Ε. Επιπλέον στην παραγωγή της ενέργειας συμβάλλουν και ιδιώτες με την εφαρμογή ΑΠΕ (ΜΥΗΣ, Φωτοβολταϊκά, Αιολικά Πάρκα, Βιομάζα). Συμπληρωματικά σε πολλές περιοχές της Περιφέρειας (Πτολεμαΐδα, Φλώρινα, Κοζάνη και Αμύνταιο) εκτελούνται συστήματα που αφορούν την τηλεθέρμανση για την παραγωγή της ενέργεια.

Η Μεταφορά του Φυσικού Αερίου για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας σχετίζεται με τον Διακρατικό Αγωγό φυσικού αερίου (TAP) που διέρχεται από την περιοχή και που θα συνδέσει ενεργειακά την Ελλάδα με τα Βαλκάνια και τις Ευρωπαϊκές χώρες.

Τα Τηλεπικοινωνιακά Δίκτυα βασίζονται στην ευρυζωνικότητα που έχει αναπτύξει η Περιφέρεια.

1.5 Περιβάλλον

Η δυτική Μακεδονία, όπως και όλη η Βαλκανική, βρίσκονταν στο βυθό μιας μεγάλης προϊστορικής θάλασσας, που οι επιστήμονες της έχουν δώσει το συμβολικό όνομα Τηθύς. Η "ανάδειξη" της σε ξηρά άρχισε περίπου πριν από 30.000.000 χρόνια, στην αρχή της γεωλογικής περιόδου που ονομάζεται Μειόκαινο. Οι βασικές γεωλογικές ζώνες στην περιοχή είναι οι εξής:

- Οι νομοί Φλώρινας και Κοζάνης, όπου υπάρχουν κρυσταλλικές μάργες.

- Οι νομοί Καστοριάς και Γρεβενών, που τους διασχίζει η λεγόμενη Ζώνη Κεντρικής Πελοποννήσου.

Ενδιαφέρον γεωλογικό στοιχείο της περιοχής είναι τα λιγνιτοφόρα κοιτάσματα στις λεκάνες Κοζάνης-Πτολεμαΐδας, Βεγόρων, κ.α., από τα οποία τροφοδοτούνται θερμοηλεκτρικά εργοστάσια.

1.5.1 Κλίμα

Σύμφωνα με μελέτες κατά τα τελευταία 2.000.000 χρόνια το κλίμα της περιοχής γνώρισε τεράστιες μεταβολές. Οι παγετώνες που σκέπασαν μεγάλο μέρος της Γης με τέσσερα διαδοχικά κύματα δεν άφησαν ανεπηρέαστη και τη Μακεδονία. Στα βουνά της δυτικής Μακεδονίας σχηματίστηκαν μικροί παγετώνες. Οι σημερινές αλπικές λιμνούλες και οι λιθώνες (μορένες) που υπάρχουν στα βουνά είναι αποτέλεσμα αυτής της "δράσης" των παγετώνων, ενώ ποταμοί από πάγο κατέβηκαν και κατέκλυσαν τις κοιλάδες. Στον άνω τμήμα του Αλιάκμονα και στα υψώματα του Πενταλόφου Κοζάνης είναι εμφανή τα ίχνη αυτών των παγετώνων.

Το κλίμα που διαμορφώνετε στην περιοχή είναι διαφορετικό από εκείνο σε όλη την υπόλοιπη Χώρα εξαιτίας του ύψους των βουνών και των χαρακτηριστικών του εδάφους στο οποίο σχηματίζονται λεκανοπέδια. Το κλίμα της Περιφέρειας είναι χαρακτηρισμένο ως εύκρατο, με παγερούς χειμώνες και ζεστά καλοκαίρια, το κλίμα παρουσιάζει διαφοροποιήσεις σε σύγκριση με άλλες περιοχές της Ελλάδας που το κλίμα είναι μεσογειακό. Στα οροπέδια της περιοχής εξαιτίας της μη ύπαρξης βουνών οι άνεμοι που δημιουργούνται αποτελούν βασική προϋπόθεση για την διατήρηση των χαμηλών θερμοκρασιών και των παγετών που επικρατούν κατά την χειμερινή περίοδο, παρά το γεγονός ότι η θέση της περιφέρειας δεν ενδείκνυται για βροχοπτώσεις (το δυτικό τμήμα της ηπειρωτικής Ελλάδας έχει υψηλότερα ποσοστά βροχόπτωσης. Τέλος, λόγω της ύπαρξης λιμνών στο ορεινό περιβάλλον της Περιφέρειας το κλίμα της είναι υγρό.

1.5.2 Χλωρίδα και Πανίδα

Βάσει των προαναφερθέντων, αντιλαμβανόμαστε ότι οι έντονες διαφοροποιήσεις που παρουσιάζονται στην μορφολογία της δημιουργούν και την δυνατότητα μεγάλης βιοποικιλότητας στην Δυτική Μακεδονία, η οποία μετράει σύμφωνα με το πρόγραμμα Natura 313 είδη χλωρίδας και μεγάλο εύρος πανίδας στην έκτασή της, εκ των οποίων είδος προτεραιότητας είναι η αρκούδα.

Περιοχή	Σύνολο σημαντικών χλωριδικών ειδών
Βασιλίτσα	45
Πίνδος	76
Καστοριά	3
Όρη Γράμμου	142
Όρη Βούρινου	94
Πρέσπες	39
Όρη Βαρνούντας	83
Όρη Βέρνο και Κορυφές Βίτσης	41

Πίνακας 14 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών

Στο Δικτύου NATURA 2000 των προστατευόμενων περιοχών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, ανήκουν 313 είδη σχετικά με την χλωρίδα και με τα υποείδη. Το Πάρκο της Βόρειας Πίνδου που είναι δυτικά των Γρεβενών θεωρείται παγκοσμίως ως ένα από τα πλουσιότερα πάρκα με ένα πολύ υψηλό νούμερο χλωριδίων ειδών. Είναι καταγεγραμμένα συνολικά 1.700 είδη μαζί με τα υποείδη, στα οποία ανήκουν και 6 τοπικά ενδημικά είδη.

Επιπλέον στο Δικτύου NATURA 2000 που αφορά τι προστατευόμενες περιοχές της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, υπάρχουν και ιδιαίτερης σημασίας είδη πανίδας:

- 10 θηλαστικά είδη (Αρκούδα κλπ.κλπ.)
- 9 αμφίβια και ερπετά
- 7 ψάρια
- 5 έντομα

Περιοχή	Θηλαστικά	Αμφίβια-Ερπετά	Ψάρια	Έντομα
Βασιλίτσα	1	2	3	0
Ε.Δ. Πίνδου	5	4	1	0
Λ. Καστοριάς	4	4	0	0

Όρος Γράμμος	3	3	2	2
Όρος Βούρινο	2	3	0	0
Ε.Δ. Πρεσπών	5	6	6	3
Όρη Βαρνούντα	2	3	2	1
Λ. Βεγορίτιδα-Πετρών	1	3	1	0
Λ. Χειμαδίτιδα-Ζάζαρη	2	4	1	0
Όρος Βέρνον/Κορυφή Βίτση	4	4	2	1

Πίνακας 15 - Υπάρχουσες Υποδομές Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών

Αναφορικά με την πανίδα της ορεινής περιοχής, αν και η παρουσία της έχει συνδεθεί με τον Εθνικό Δρυμό της Βάλια Κάλντα, η αρκούδα είναι ένα ζώο που ζει στην ευρύτερη περιοχή και κάνει μεγάλες μετακινήσεις αναζητώντας τροφή και καταφύγιο εκεί που κάθε εποχή είναι διαθέσιμα. Επίσης, χαρακτηριστικά ζώα της ορεινής περιοχής είναι ο κούκος “ο αγγελιοφόρος της άνοιξης”, η γερακίνα, το κουνάβι και ο φιδαιτός. Στο υδρόβιο τμήμα της Δυτικής Μακεδονίας συναντάμε την ιθαγενή, άγρια πέστροφα η οποία ζει στα άνω τμήματα των ποταμών, εκεί όπου τα νερά είναι καθαρά, κρύα και τρεχούμενα και συνεπώς πλούσια σε διαλυμένο οξυγόνο. Επιπλέον, στη λίμνη της Καστοριάς έχουν παρατηρηθεί περισσότερα από 180 είδη πουλιών, από τα οποία 90 τουλάχιστον αναπαράγονται στη λίμνη και το παραλίμνιο δάσος. Τα δύο σημαντικότερα είδη που απαντώνται στη λίμνη είναι ο Αργυροπελεκάνος (*Pelecanus crispus*) και η Λαγγόνα (*Phalacrocorax pygmaeus*), είδη που είναι τα σπανιότερα και τα περισσότερα απειλούμενα στην Ευρώπη, αλλά και παγκοσμίως. Στις Πρέσπες υπάρχουν 260 είδη πουλιών ενώ στο σύνολο της Ελλάδας ο αριθμός τους είναι συνολικά περίπου 420.

1.5.3 Όρη, Λίμνες, Ποτάμια και Δασικές Εκτάσεις

Γεωγραφικά, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει μια πληθώρα από όρη, λίμνες και ποτάμια, κάποια εκ των οποίων έχουν συμβάλει και στην ανάπτυξη της πέραν της γεωλογικής τους σημασίας.

Η Δυτική Μακεδονία είναι μια ορεινή περιφέρεια με ελάχιστα οροπέδια και αρκετά μεγάλο υψόμετρο. Τα πιο πολλά βουνά της έχουν ξεπεράσει το ύψος των 2.000 μέτρων ενώ η ειδιοποιός διαφορά της σε σχέση με άλλες περιφέρειες είναι ότι δεν διαθέτει θαλάσσια ύδατα. Το όρος του Γράμμου, του Σμόλικα και του Τύμφη στην δυτική πλευρά της περιφέρειας, σηματοδοτούν την έναρξη από μια σειρά βουνών που

διαχωρίζουν τη περιφέρεια από την Ήπειρο σε ότι αφορά τα γεωγραφικά χαρακτηριστικά.

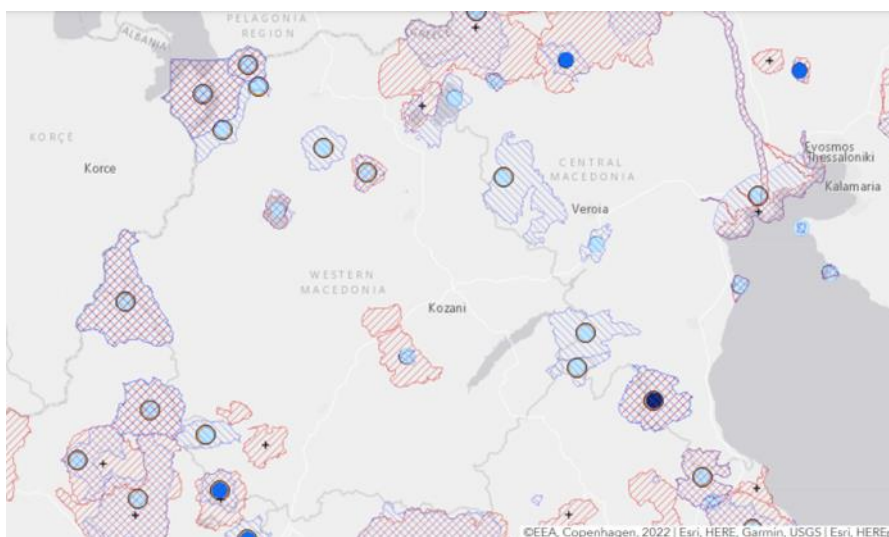
Αναφορικά με το σκέλος των λιμνών και των ποταμών, άξια αναφοράς είναι οι φυσικές λίμνες δύο από τις σπουδαιότερες της Ελλάδας, η Μικρή και Μεγάλη Πρέσπα, καθώς και το γεγονός ύπαρξης του μεγαλύτερου σε μήκος ποταμού της Ελλάδας που είναι ο Αλιάκμονας ποταμός ο οποίος έχει μήκος 297 km, διασχίζοντας όλοι σχεδόν την Περιφέρεια καταλήγοντας στο Θερμαϊκό κόλπο. Είναι σημαντικός διότι συμβάλει ενεργειακά στην Ελλάδα αλλά και στην περιφέρεια Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας μέσα από τα παραγωγικά της αποτελέσματα.

Επιπλέον, σημαντικές είναι οι τεχνητές λίμνες Πολυφύτου και Ιλαρίωνα οι οποίες δρουν ενεργειακά ενώ ταυτόχρονα βοηθούν στην υδροδότηση της συμπρωτεύουσας της Θεσσαλονίκης και παράλληλα τα νερά έχουν πολλαπλές χρήσεις.

Οι δασώδεις εκτάσεις που χαρακτηρίζονται ως δασικές της περιφέρειας περιλαμβάνουν τα βουνά που βρίσκονται στα δυτικά και στα νότια τμήματα της , επίσης και στην δυτική πλευρά της με τα βουνά του Βόρα και του Βερμίου. Οι δασικές της εκτάσεις καλύπτονται από φυλλοβόλα δένδρα όπως είναι οι καστανιές, οι οξιές και οι δρύες, ενώ ταυτόχρονα υπάρχουν και πολλά αειθαλή δέντρα που συνήθως είναι τα πεύκα και τα έλατα.

1.5.4 NATURA 2000

Η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εμφανίζει πληθώρα περιοχών περιβαλλοντικής αξίας όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά για ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση. Πολλές από τις περιοχές αυτές βρίσκονται στο πρόγραμμα Natura 2000, ένα πρόγραμμα προστασίας τόπων παραγωγής, φυσικών οικοτόπων και απειλούμενων ζώων που καλύπτει τις 27 χώρες της Ε.Ε. Στον παρακάτω πίνακα αναφέρονται οι περιοχές της Δυτικής Μακεδονίας που εντάσσονται στο πρόγραμμα και απεικονίζεται στους χάρτες η διασπορά τους εντός της περιφέρειας.

Εικόνα 4 - Χάρτης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας - Natura 2000 (Σημεία Περιοχών Natura 2000)

Νομός	Περιοχή	Έκταση (εκτάρια)
ΓΡΕΒΕΝΑ	ΒΑΣΙΛΙΤΣΑ	8012,78
ΓΡΕΒΕΝΑ	ΒΑΛΙΑ ΚΑΛΝΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΤΗ ΛΙΜΝΗ ΑΔΟΥ	14660,48
ΓΡΕΒΕΝΑ	ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΠΙΝΔΟΥ (ΒΑΛΙΑ ΚΑΛΝΤΑ) - ΕΥΡΥΤΕΡΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	6838,25
ΓΡΕΒΕΝΑ	ΟΡΟΙ ΟΡΛΙΑΚΑΣ ΚΑΙ ΤΣΟΥΡΓΙΑΚΑΣ	10230,54
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	ΛΙΜΝΗ ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ	4732,5
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	ΚΟΡΥΦΕΣ ΟΡΟΥΣ ΓΡΑΜΜΟΣ	34357,03
ΚΑΣΤΟΡΙΑ	ΛΙΜΝΗ ΟΡΕΣΤΙΑΣ (ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ)	3833,35
ΚΟΖΑΝΗ	ΟΡΟΣ ΒΟΥΡΙΝΟΣ (ΚΟΡΥΦΗ ΑΣΠΡΟΒΟΥΝΙ)	764,05
ΚΟΖΑΝΗ	ΟΡΗ ΒΟΡΕΙΟΥ ΒΟΥΡΙΝΟΥ ΚΑΙ ΜΕΛΙΑ	17855,79
ΦΛΩΡΙΝΑ	ΕΘΝΙΚΟΣ ΔΡΥΜΟΣ ΠΡΕΣΠΩΝ	26613,06
ΦΛΩΡΙΝΑ	ΟΡΗ ΒΑΡΝΟΥΝΤΑ	6076,62
ΦΛΩΡΙΝΑ	ΛΙΜΝΕΣ ΒΕΓΟΡΙΤΙΔΑ - ΠΕΤΡΩΝ	12569,02
ΦΛΩΡΙΝΑ	ΛΙΜΝΕΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ - ΖΑΖΑΡΗ	4064,39
ΦΛΩΡΙΝΑ	ΟΡΟΣ ΒΕΡΝΩΝ - ΚΟΡΥΦΗ ΒΙΤΣΙ	8202,13
ΦΛΩΡΙΝΑ	ΛΙΜΝΗ ΠΕΤΡΩΝ	6696,16
ΦΛΩΡΙΝΑ	ΛΙΜΝΕΣ ΧΕΙΜΑΔΙΤΙΔΑ ΚΑΙ ΖΑΖΑΡΗ	5193,17

Πίνακας 16 - Περιοχές Natura 2000

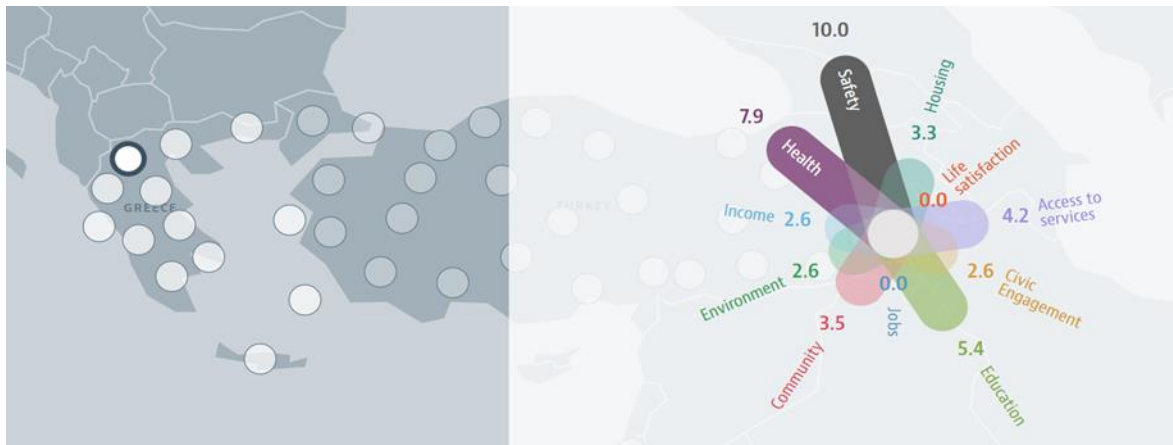
(Πηγή: <https://ypen.gov.gr/perivallon/viopoikilotita/diktyo-natura-2000/>)

1.6 Ανάλυση SWOT

Για τη σωστή και εύστοχη ανάπτυξη και διαχείριση του περιφερειακού της προγραμματισμού, μια περιφέρεια χρειάζεται την πλήρη ανάλυση των στοιχείων που την διαμορφώνουν. Μέσω της ανάλυσης SWOT, θα μπορούν να εμφανιστούν πλήρως τα δυναμικά σημεία της περιφέρειας (Strengths), τα σημεία που εμφανίζονται ως αδυναμίες (Weaknesses), οι ευκαιρίες που μπορεί να υπάρχουν για την περαιτέρω ανάπτυξή της (Opportunities) καθώς και οι απειλές και οι κίνδυνοι που μπορεί να υπάρξουν (Threats).

Δεδομένου ότι το περιφερειακό πρόγραμμα εστιάζει στους ανθρώπινους πόρους, η ανάλυση SWOT θα επικεντρωθεί σε σημεία της περιφέρειας που αφορούν θέμα εστίασης.

Πρωτίστως, κάνοντας χρήση των παρακάτω διαγραμμάτων θα μπορέσει να υπάρξει μια γενική εικόνα της Περιφέρειας η οποία θα αναλυθεί και θα συγκεκριμενοποιηθεί στην συνέχεια.

Εικόνα 2 - Γραφική απεικόνιση ποσοστών Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε βασικούς τομείς της ζωής, συγκριτικά με την Ελλάδα και τις Χώρες που ανήκουν στον ΟΟΣΑ. (Πηγή: West Macedonia | OECD Regional Well-Being (oecdregionalwellbeing.org))

✘ Δεν είναι δυνατή η εμφάνιση αυτής της εικόνας.

Εικόνα 3 - Ποσοστά Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας σε βασικούς τομείς της ζωής, συγκριτικά με την Ελλάδα και τις Χώρες που ανήκουν στον ΟΟΣΑ. (Πηγή: West Macedonia/ OECD Regional Well-Being (oecdregionalwellbeing.org))

1.6.1 Δυνατά Σημεία (Strengths)

Η Δυτική Μακεδονία στοχεύει να γίνει ένας από τους μεγαλύτερους πόλους περιφερειακής ανάπτυξης, αξιοποιώντας τα συγκριτικά της πλεονεκτήματα. Χαρακτηριστικά αναφέρονται παρακάτω:

- Ικανοποιητικό δίκτυο μετακινήσεων εντός των μεγάλων αστικών κέντρων της Περιφέρειας
- Ιδιαίτερη γεωπολιτική θέση
- Ύπαρξη ακαδημαϊκών και ερευνητικών υποδομών
- Ύπαρξη βασικών σύγχρονων υποδομών υγείας
- Διαθεσιμότητα απαραίτητων υποδομών για τη σφαιρική εξέλιξη του τουρισμού
- Εξαιρετικός πρωτογενής τομέας που παράγουν ποιοτικά προϊόντα εκ των οποίων συμπεριλαμβάνονται προϊόντα ΠΟΠ και ΠΓΕ τα οποία τροφοδοτούν κλάδους του δευτερογενούς τομέα

- Εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό στον τομέα της ενέργειας.
- Εφαρμογή Κοινωνικής Πολιτικής με τα Κέντρα της Κοινότητας να στηρίζουν τις ευπαθείς ομάδες και να προωθούν την απασχόληση.
- Λειτουργία Κέντρων με στόχο την ημερήσια φροντίδα για κάθε Ηλικιωμένο άνθρωπο (ΚΗΦΗ) και τη λειτουργία Κέντρων Δημέρευσης και Ημερήσιας φροντίδας για Άτομα ευπαθή (ΚΔΗΦ/ΑΜΕΑ).
- Το γεγονός ότι το Πανεπιστήμιο της Δυτικής Μακεδονίας κάνει την εμφάνισή του στην παγκόσμια κατάταξη της Times Higher Education (Times Higher Education, 2019) στη θέση 600+ αντικατοπτρίζει τη σχετικά υψηλής ποιότητας έρευνας στην περιοχή, η οποία μπορεί να αποτελέσει τη βάση για τοπικές καινοτομίες.
- Η γεωργική παραγωγή στη Δυτική Μακεδονία είναι πλήρως μηχανοποιημένη σε όλα τα στάδια της παραγωγής, τόσο από τη σπορά έως και τη συγκομιδή. Η βιομηχανία τροφίμων έχει φτάσει σε τέτοιο επίπεδο ανάπτυξης με μεγάλο αριθμό επιχειρήσεων που ασχολούνται με τη μεταποίηση.

1.6.2 Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)

Όπως αναφέρθηκε και στο προηγούμενο σκέλος, η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας παρουσιάζει ένα μεγάλο εύρος δυνατών σημείων με κύριο αποτέλεσμα την μεγάλη της συνεισφορά στη συνολική ανάπτυξη της χώρας. Η Περιφέρεια της Δυτικής Μακεδονίας θεωρείται η 3η σε οικονομική και αναπτυξιακή σημαντικότητα στην επικράτεια. Ωστόσο, υπάρχουν χαρακτηριστικές αδυναμίες που πρέπει να ληφθούν υπόψη στον μετέπειτα περιφερειακό προγραμματισμό για την περαιτέρω βελτίωση της Περιφέρειας. Χαρακτηριστικά αναφέρονται παρακάτω:

- Μεγάλη χρονική και χιλιομετρική απόσταση από το μητροπολιτικό κέντρο
- Χαμηλή ειδίκευση και ανύπαρκτη σύνδεση με Πανεπιστήμια και Ερευνητικές Ομάδες
- Χαμηλό ποσοστό νέων που παραμένουν στην Περιφέρεια
- Αδυναμία βελτίωσης μεταφορικών αξόνων λόγω γεωμορφολογικής φύσης
- Χαμηλή προσέλκυση επενδύσεων
- Ολιγοκλαδική διάσταση της οικονομικής δραστηριότητας και απασχόλησης
- Έλλειψη οικονομικών πόρων για την ποιοτική λειτουργία των εκπαιδευτικών δομών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας.
- Μη ύπαρξη δομών υγείας και παρακολούθησης αποτελεσμάτων από την παραγωγή του λιγνίτη.
- Απουσία περιφερειακού μηχανισμού αγοράς εργασίας.

- Συμπερασματικά, κοιτάζοντας κάθε σημείο ξεχωριστά, καθώς και την “γραμμή” που έχει οριστεί από πλευράς των μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το ΠΕΠ 2021- 2027, μπορούμε να αντιληφθούμε πως έχουμε την δυνατότητα της ανατροπής αυτών των αδύναμων σημείων σε δυνατά και την περαιτέρω ανάπτυξη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας.

1.6.3 Ευκαιρίες (Opportunities)

Στο συγκεκριμένο σκέλος αναλύονται οι ευκαιρίες της Περιφέρειας προς εκμετάλλευση για την περαιτέρω ανάπτυξή της. Χαρακτηριστικά αναφέρονται παρακάτω:

- Μελέτη για την περαιτέρω ανάπτυξη του μεταφορικού δικτύου
- Εκμετάλλευση του επιστημονικά καταρτισμένου εργατικού δυναμικού για εκσυγχρονισμό παραγωγικών δραστηριοτήτων
- Αναβάθμιση επιχειρηματικής δραστηριότητας
- Ολοκλήρωση μεγάλων έργων υποδομής τα οποία μπορούν να συμβάλλουν στις εξαγωγές προϊόντων
- Κεφαλαιοποίηση του ενεργειακού χαρακτήρα, δίνοντας έμφαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας
- Ανάδειξη του πολιτιστικού και φυσικού πλούτου για τη δημιουργία ενός ανταγωνιστικού τουριστικού προϊόντος
- Εκτέλεση των μελετών για την δημιουργία υποδομής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και οικονομική ενίσχυση της λειτουργίας των εκπαιδευτικών μονάδων για κάθε εκπαιδευτική βαθμίδα .
- Δημιουργία και διασύνδεση υπηρεσίας σχετικής με την κοινωνική μέριμνα και την ένταξη των ευπαθών κατηγοριών στην κοινωνία.
- Βελτίωση της περιθάλψης και της υγείας λόγω της εξόρυξης ορυκτών και των επιπτώσεων αυτού.

1.6.4 Απειλές (Threats)

Οι μεταβολές στο περιβάλλον της Περιφέρειας αποκαλύπτουν τυχόν απειλές για την περιοχή. Οι απειλές αναφέρονται σε παράγοντες που μπορεί να βλάψουν την Περιφέρεια. Χαρακτηριστικά αναφέρονται παρακάτω:

- Δυσκολίες στη λειτουργία των υφιστάμενων υποδομών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας εξαιτίας μη επαρκούς προσωπικού και απαιτούμενων μέσων.

- Μη ύπαρξη οικονομικών πόρων για την ενίσχυση των εκπαιδευτικών δομών και λειτουργιών.
- Δημιουργία ανισοτήτων και διαρκής μετανάστευση του καταρτισμένου πληθυσμού που ανήκουν στο ενεργό ανθρώπινο δυναμικό εντός και εκτός της περιφέρειας.
- Χρονοτριβή στην αποπεράτωση των σχεδίων για πολιτικούς στόχους.
- Δυσκολία διασύνδεσης στο μορφωτικό επίπεδο και στον τομέα εργασίας.
- Πτωτική πορεία βιομηχανικών δραστηριοτήτων και σταδιακή ένταξη και παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος από λιγνίτη.

1.7 Συμπεράσματα

Η συνοπτική – κατά τα ανωτέρω – επισκόπηση της περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας, όσον αφορά τα σημαντικότερα στοιχεία που διαμορφώνουν την «ταυτότητά» της, υποδεικνύει σε γενικές γραμμές το πλαίσιο και τους τομείς που θα βασιστεί ο αναπτυξιακός προγραμματισμός. Η γεωγραφική θέση της Περιφέρειας μπορεί να χαρακτηριστεί στρατηγική, επειδή είναι η πύλη εισόδου για το βορειοδυτικό τμήμα των Δυτικών Βαλκανίων, της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ, συχνά είναι χαρακτηρισμένη με την εξής φράση «ενεργειακή καρδιά» της Ελλάδας, δεδομένου ότι στην έκταση της παράγεται περίπου το 67% της ηλεκτρικής ενέργειας όλης της χώρας, που προσφέρει πολλές δυνατότητες για αναπτυξιακά σχέδια. Τα δημογραφικά δεδομένα φανερώνουν μία μείωση του πληθυσμού της τάξεως του 6%, η οποία εντοπίζεται στις ηλικίες 0-44 ετών. Αντιθέτως, ο πληθυσμός ηλικίας 45+ παρουσιάζει αύξηση, γεγονός το οποίο αυξάνει τον δείκτη γήρανσης, καθιστώντας την περιφέρεια στις λιγότερο παραγωγικές. Το Α.Ε.Π. της περιφέρειας αποτελεί το 2,1% του συνολικού Α.Ε.Π. της χώρας, από το οποίο το 58% περίπου παράγεται από την περιφερειακή ενότητα της Κοζάνης. Ειδικότερα, από παραγωγική σκοπιά, η περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας βρίσκεται 5η στην κατάταξη του κλάδου «Όρυχεία, λατομεία, βιομηχανία κλπ» στην Ελλάδα, συμμετέχει σε ποσοστό 5,8% επί της συνολικής αξίας αυτών των δραστηριοτήτων, ενώ στον τριτογενή τομέα ιδιαίτερα αναπτυγμένοι είναι οι κλάδοι του εμπορίου και του τουρισμού. Οι οδικές και σιδηροδρομικές υποδομές της περιφέρειας είναι εξαιρετικά βελτιωμένες, φυσικό επακόλουθο της σημαντικότητας της θέσης της αλλά και του υψηλά ανεπτυγμένου εμπορίου. Όσον αφορά το περιβάλλον, το κλίμα για την περιοχή είναι εύκρατο, με παγερούς χειμώνες και ζεστά καλοκαίρια και να παρουσιάζει διαφοροποιήσεις σε σύγκριση με άλλες περιοχές της Χώρας που το κλίμα είναι μεσογειακό. Επίσης, πολλές περιοχές συμπεριλαμβάνονται στο πρόγραμμα NATURA 2000, λόγω των ιδιαιτεροτήτων και της σημαντικότητας της χλωρίδας και της πανίδας που συναντάται στην περιφέρεια.

Από την ανάλυση SWOT διαπιστώνουμε, ενδεικτικά, ότι ισχυρά - δυνατά χαρακτηριστικά της περιφέρειας είναι η γεωγραφική θέση, ο τουρισμός και η παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας και αδύνατα σημεία είναι η υψηλή ανεργία και η έλλειψη επενδύσεων, ιδιωτικών και δημόσιων. Στις ευκαιρίες ανάπτυξης

συμπεριλαμβάνονται η σφαιρική ανάπτυξη του τουρισμού και η επένδυση σε κέντρα καινοτομίας και σε υποδομές ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Τέλος, στις απειλές αναφέρεται εντόνως η μετανάστευση - εσωτερική και εξωτερική - του πληθυσμού της περιφέρειας, εξαιτίας των ανισοτήτων που έχουν επέλθει τα τελευταία χρόνια, εξαιτίας των μειωμένων δημοσίων επενδύσεων στην εκπαίδευση, του υψηλού ανταγωνισμού αλλά και της πανδημίας του κορωνοϊού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

2.1 Γενική Περιγραφή – Προδιαγραφές Επιχειρησιακού Προγραμματισμού- Θεματικές Προτεραιότητες

Από το 2022 έως το 2028, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας συνεχίζει να εργάζεται προς την κατεύθυνση της διατήρησης μιας «ισχυρής και καινοτόμου ευρωπαϊκής οικονομίας εστιασμένης στους ανθρώπους και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα» μέσω της διαδικασίας για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

Δεδομένου του αντίκτυπου της οικονομικής κρίσης και της σοβαρής ύφεσης που επιδεινώθηκε από την πανδημία Covid-19, ο στόχος της Περιφέρειας είναι η αύξηση της δυναμικής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Πολιτικής Συνοχής.

Οι κατευθύνσεις για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας περιγράφονται παρακάτω:

- Αποτροπή της οποιασδήποτε μείωση παραγωγικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας αλλά και ταυτόχρονη βελτίωση σε επίπεδα ανταγωνισμού και εμπορίου των επιχειρήσεων.
- Προσέλκυση των επιχειρήσεων για επενδύσεις, έχοντας ως κύριο γνώμονα την πρωτοπορία και την ανάπτυξη των μελετών και της τεχνολογίας.
- Αύξηση και ορθή αξιοποίηση του άνεργου και άεργου πληθυσμού της Περιφέρειας.
- Κοινωνική ένταξη των οικονομικά και κοινωνικά ευάλωτων ομάδων.
- Ενίσχυση της επικοινωνίας μεταξύ ερευνητικών τμημάτων της περιοχής και των εμπορικών/παραγωγικών βάσεων της Δυτικής Μακεδονίας, της Ελλάδας και του εξωτερικού.

- Ολοκλήρωση των εν εξελίξει πραγματοποιούμενων υποδομών υγείας και η πραγμάτωση νέων σχεδιασμών για επιπρόσθετα έργα με σκοπό την ανάπτυξη και την απασχόληση.

Στο πλαίσιο αυτών των κατευθύνσεων, η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας θα προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί τους συνολικούς πόρους που αντιστοιχούν με βάση τους παρακάτω Άξονες Προτεραιότητας:

Άξονας Προτεραιότητας “Εκπαίδευση”: Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας λόγω της θέσης της και εξαιτίας των ενεργειακών δραστηριοτήτων σε κομβικό γεωγραφικό σημείο, με εξειδίκευση στις ενεργειακές δραστηριότητες και με εν δυνάμει ισχυρό Πανεπιστήμιο έχει στην κατοχή της επαρκείς υποδομές πρώτου και δεύτερου βαθμού εκπαίδευσης και ένα νέο Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα. Όμως, η αργοπορία για την αποπεράτωση των δομών της εκπαίδευσης και τα έργα που είναι σε εξέλιξη για την αποπεράτωση των υποδομών του Πανεπιστημίου είναι ορατή.

Άξονας Προτεραιότητας “Απασχόληση”: Η Περιφέρεια έχει χαμηλό ποσοστό εξιδεικευμένου εργατικού δυναμικού και γι’ αυτό η ανταγωνιστικότητα παραμένει χαμηλή με χαμηλό επίπεδο καινοτομίας σε τομείς όπως η Έρευνα και η Ανάπτυξη των Τεχνολογικών δυνατοτήτων. Λόγω της Ενεργειακής και Περιβαλλοντικής κρίσης είναι αντιμέτωπη με πλήθος ευκαιριών και οικονομικών κινήτρων για μια σχετικά μεγάλη γκάμα επενδύσεων που σχετίζεται τόσο με την ενεργειακή τεχνογνωσία όσο και με την προσέλκυση ειδικών κινήτρων. Όμως, έρχεται αντιμέτωπη με μια σειρά από αρνητικές επιπτώσεις όπως οι οικονομικές οι οποίες δυσχεραίνουν την παραγωγική ανάπτυξη δημιουργώντας μεγάλο ποσοστό ανεργίας και μειώνοντας κάθε επενδυτικό ενδιαφέρον. Παρόλο αυτά υπάρχει προοπτική για την ανάπτυξη και την απασχόληση υπό το πρίσμα της ενεργειακής και κλιματικής κρίσης που επιδιώκουν απολιγνιτοποίηση της 4ης βιομηχανικής επανάστασης.

Άξονας Προτεραιότητας “Υγεία”: Η Περιφέρεια έχει βελτιωτικές δυνατότητες σε ότι αφορά τις συνθήκες για την δημόσια υγεία. Επιπλέον στην Περιφέρεια δεν υπάρχει ένα αποτελεσματικό περιφερειακό σύστημα που να επιδιώκει την υγειονομική περίθαλψη και πρόνοια με υψηλή επίπεδο ποιότητας υπηρεσιών. Χρειάζεται βελτιωμένες δομές - υποδομές υγείας και πρόνοιας, καθώς παρατηρείται από σαφής δυσλειτουργία των υπαρχουσών υποδομών υγείας και κοινωνικής πρόνοιας, κυρίως λόγω έλλειψης προσωπικού και μεσών.

2.2 Αναπτυξιακή Στρατηγική για τους Ανθρώπινους Πόρους

Ο Περιφερειακός προγραμματισμός με έμφαση στους ανθρώπινους πόρους στα πλαίσια της στρατηγικής μεταρρυθμίσεων προϋποθέτει την ύπαρξη επιχειρησιακών

σχεδίων που θα περιλαμβάνουν στοχοθεσία, προγράμματα δράσης και εκτίμηση. Η υλοποίηση ενός σωστού προγραμματισμού απαιτεί τη μελέτη του εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος της Περιφέρειας. Η εφαρμογή του προγράμματος σε εναρμόνιση με την γενικότερη στρατηγική της Περιφέρειας απαιτεί την αξιολόγηση του σε τακτά χρονικά διαστήματα, ώστε να εντοπίζονται λάθη και να πραγματοποιούνται βελτιώσεις εάν και εφόσον απαιτούνται.

Η Δυτική Μακεδονία έχει αντιληφθεί τη στρατηγική σημασία της αποτελεσματικής αξιοποίησης του ανθρώπινου κεφαλαίου για την επίτευξη οικονομικής μεγέθυνσης κι ανάπτυξης, γι' αυτό στη προγραμματική περίοδο εστιάζει στους ανθρώπους της. Πιο συγκεκριμένα έχει κατανοήσει τη σημασία και συνεισφορά της εκπαίδευσης, της υγείας, των συνθηκών υγιεινής κ ασφάλειας και του πολιτιστικού υπόβαθρου ως παραγόντων της οικονομικής μεγέθυνσης κι ανάπτυξης, τον ρόλο της Διοίκησης Ανθρωπίνων Πόρων (ΔΑΠ) στη λειτουργία μιας περιφέρειας και επιλέγοντας τις εκάστοτε κατάλληλες πρακτικές της Διοίκησης Ανθρωπίνων Πόρων (ΔΑΠ) ανάλογα με την συνολική οικονομική συγκυρία και την ειδική κατάσταση μιας οικονομικής μονάδας να εφαρμόσει εναλλακτικές μεθόδους για την βέλτιστη προσέλκυση, επιλογή, διαχείριση, εκπαίδευση, ανταμοιβή και διατήρηση του δυναμικού της.

Η Περιφέρεια βρίσκεται ήδη στο πιο κρίσιμο σημείο έτοιμη να αντιμετωπίσει μια πολύ μεγάλη πρόκληση και να αξιοποιήσει της αναπτυξιακές δυνατότητες με κάθε μέσο και με κάθε δυνατό πόρο που μπορεί να αποσπάσει είτε από ίδια έσοδα, είτε από ευρωπαϊκούς πόρους, είτε από δημόσιους- εθνικούς πόρους, είτε από ιδιώτες ή από οποιοδήποτε άλλο μέσο του εσωτερικού ή του εξωτερικού.

2.3 Άξονες προτεραιότητας και στόχοι του Προγράμματος

2.3.1 Άξονας προτεραιότητας “Απασχόληση”

Ο τομέας της απασχόλησης του πληθυσμού μιας χώρας αποτελούν έναν από τους κύριους πυλώνες της οικονομικής ανάπτυξης. Εξάλλου, η οικονομική ανάπτυξη, δε θεωρείται αυτοσκοπός, αλλά προσπαθεί να βελτιώσει τις συνοχή ολόκληρης της κοινωνίας, συμπεριλαμβάνοντας και την κοινωνική ευημερία, μέσω της βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης. Μέσα από τον άξονα προτεραιότητας “Απασχόληση” στοχεύετε όχι μόνο η προώθηση της απασχόλησης και η μείωση της ανεργίας αλλά η ένταξη και ενίσχυση των απασχολούμενων, των εταιριών και των ιδιοκτητών αυτών των επιχειρήσεων στις μεταβολές με το γεγονός ύπαρξης πολιτικής η οποία διευκολύνει προβλέψεις για την σωστή διαχείριση και αντιμετώπιση των μεταβολών και αλλαγών. Τοποθετώντας τους στόχους του άξονα βάσει επιτακτικότητας καθώς και αναγκαιότητας, αλλά και βάσει μια αλυσιδωτής αντίδρασης που μπορεί να προκαλέσει το ένα στο άλλο μπορεί να αναφερθεί πως πρωτεύοντα ζητήματα είναι:

Προωθούμε την σταθερότητα για την ποιοτική απασχόληση και ενδυναμώνουμε την κινητικότητα του ενεργού εργατικού δυναμικού:

Ένταξη και εξακολούθηση νέων στην παραγωγική διαδικασία και ειδικά εκείνων που ανήκουν στις κατηγορίες που δεν απασχολούνται, εκπαίδευση ή κατάρτιση ενταγμένων και εκείνων που έρχονται αντιμέτωποι με τον κοινωνικό αποκλεισμό και των νέων από κοινότητες του περιθωρίου. Αύξηση της απασχόλησης συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης και ενίσχυση των ικανοτήτων των νέων που δεν εργάζονται, εκπαιδεύονται ή καταρτίζονται ηλικίας 15 έως 29 ετών.

Αυξάνουμε την απασχόληση των Ευάλωτων Ομάδων σε Επιχειρήσεις Κοινωνικού Σκοπού:

Βελτιώνουμε την Ποιότητα ζωής και την Απασχολησιμότητα σε μειονεκτικά σημεία της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας που βασικό τους χαρακτηριστικό είναι η έλλειψη κοινωνικών υποδομών, η έλλειψη ευκαιριών ανάπτυξης και παράλληλα η εμφάνιση προβλημάτων που σχετίζονται με την Κοινωνική συνοχή. Εξασφαλίζουμε σε επίπεδο Περιφέρειας την Προσβασιμότητα των ευάλωτων κοινωνικών Ομάδων σε Χρηματικούς Πόρους, σε Επιδόματα και σε Υπηρεσίες. Αντιμετωπίζουμε την Φτώχεια, το φαινόμενο της Ακραίας Φτώχειας και τις Υλικές Στερήσεις σε Περιφερειακό και Τοπικό Στάδιο.

Σχεδιασμός δράσεων που στοχεύουν στην κατάρτιση και πιστοποίηση των ανέργων σε τομείς ειδικού σκοπού(έξυπνη εξειδίκευση):

Θα πρέπει να επέλθει συνεργασία ανάμεσα σε οργανισμούς και φορείς, ώστε να στηριχθεί η απασχόληση με δράσεις όπως η βελτίωση πρόσβασης στην απασχόληση, σε μακροχρόνια ανέργους, σε νέους και σε οικονομικά μη ενεργών ατόμων. Ενίσχυση της απασχόλησης μέσω των προγραμμάτων της επιχειρηματικής κατάρτισης, των επιχειρηματικών σχεδίων για τους ανέργους κλπ.

	ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ	ΕΛΛΑΔΑ	ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ- 27 ΧΩΡΕΣ
Ποσοστό απασχόλησης επί των 100 για ηλικία 15-64 σε φύλο Γυναίκες	34,60	41,90	58,60
Ποσοστό απασχόλησης επί των 100 για ηλικία 15-64 σε φύλο Άνδρες	55,60	60,60	69,70
Ποσοστό απασχόλησης επί των 100 για ηλικία 15-64 στο Σύνολο	45,40	51,30	64,10
Ποσοστό απασχόλησης επί των 100 για ηλικία 20-64 σε φύλο Γυναίκες	38,40	45,20	62,40
Ποσοστό απασχόλησης επί των 100 για ηλικία 20-64 σε φύλο Άνδρες	60,50	65,30	74,60
Ποσοστό απασχόλησης επί των 100 για ηλικία 20-64 στο Σύνολο	49,80	55,30	68,50
Ποσοστό απασχόλησης επί των 100 για ηλικία 55-64 σε φύλο Γυναίκες	25,50	26,00	41,80
Ποσοστό απασχόλησης επί των 100 για ηλικία 55-64 σε φύλο Άνδρες	40,40	47,60	56,40
Ποσοστό απασχόλησης επί των 100 για ηλικία 55-64 στο Σύνολο	33,20	36,40	48,90
Ποσοστό οικονομικώς ενεργού πληθυσμού επί των 100 για ηλικία 15-64 με φύλο Γυναίκες	54,90	58,40	65,50
Ποσοστό οικονομικώς ενεργού πληθυσμού επί των 100 για ηλικία 15-64 με φύλο Άνδρες	74,30	77,40	77,90
Ποσοστό οικονομικώς ενεργού πληθυσμού επί των 100 για ηλικία 15-64 στο Σύνολο	64,80	67,90	71,70
Ποσοστό ανεργίας επί των 100 για ηλικία 15-24 με φύλο Γυναίκες	85,20	63,20	22,10
Ποσοστό ανεργίας επί των 100 για ηλικία 15-24 με φύλο Άνδρες	61,10	48,40	23,50
Ποσοστό ανεργίας επί των 100 για ηλικία 15-24 στο Σύνολο	72,50	55,30	22,90
Ποσοστό ανεργίας επί των 100 για ηλικία 20-64 στο Σύνολο	29,90	24,10	10,20
Ποσοστό ανεργίας επί των 100 για ηλικία άνω των 15 ετών με φύλο Γυναίκες	36,80	28,10	10,50

Ποσοστό ανεργίας επί τoις 100 για ηλικία άνω των 15 ετών με φύλο Άνδρες	25,10	21,40	10,40
Ποσοστό ανεργίας επί τoις 100 για ηλικία άνω των 15 ετών στο Σύνολο	29,90	24,30	10,50
Μακροχρόνια άνεργοι (άνω των 12 μηνών) ως ποσοστό του συνόλου των ανέργων	60,10	59,30	44,60

Πίνακας 17 - Αναστά Εργασίας (2012) (Πηγή: Eurostat) *u = δεδομένα χαμηλής αξιοπιστίας

2.3.2 Άξονας Προτεραιότητας “Εκπαίδευση”

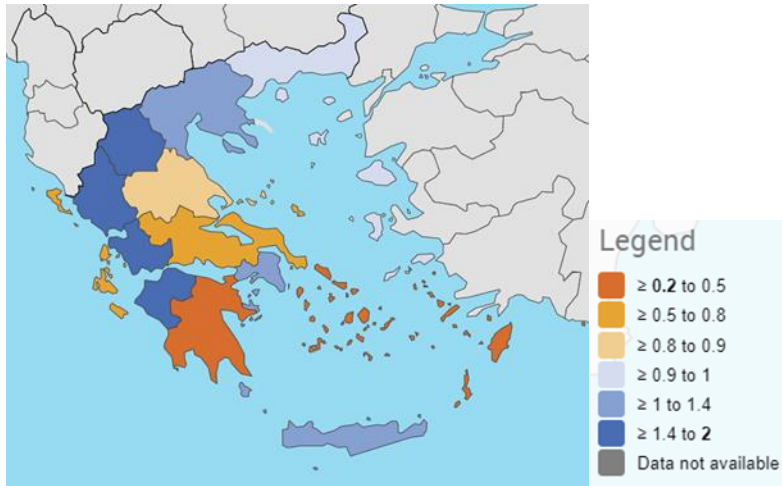
Ο άξονας της εκπαίδευσης είναι από τις σημαντικότερες προτεραιότητες που οφείλει να εντάξει στην προγραμματική του περίοδο κάθε Περιφέρεια. Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας θεωρείται μια Περιφέρεια σε μεταβατικό στάδιο και στον τομέα που αφορά την εκπαίδευση και την διά βίου μάθηση εφαρμόζει την “Επενδύουμε στην παιδεία και την εκπαίδευση, στην εξειδίκευση κατάρτιση για την κατάκτηση ικανοτήτων και για την συνεχή εκπαίδευση και κατάρτιση”. Στόχοι Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας:

Μειώνουμε την εγκατάλειψη του σχολείου σε πρόωρες ηλικίες, ειδικά σε γεωγραφικές εκτάσεις απομακρυσμένες από τα αστικά κέντρα της Περιφέρειας:

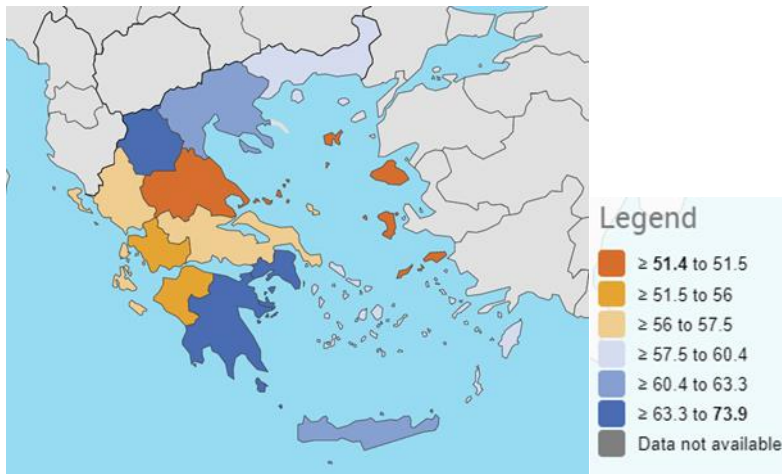
Από στατιστικές μελέτες της eurostat παρατηρείται ότι ένα μεγάλο ποσοστό ανθρώπων εγκαταλείπει το σχολείο πρόωρα . Προκειμένου να επέλθει ανάπτυξη είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστεί διότι τα μορφωμένα άτομα μιας κοινωνίας είναι πιο αποτελεσματικά, πιο παραγωγικά και πιο χρήσιμα στο κοινωνικό σύνολο της Περιφέρειας.

Αυξάνουμε τις σχολικές μονάδες οι οποίες δραστηριοποιούνται σε πλαίσιο που αφορά το Νέο Σχολείο – Βελτιώνουμε τις δομές και την ποιότητα της προσχολικής, της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης:

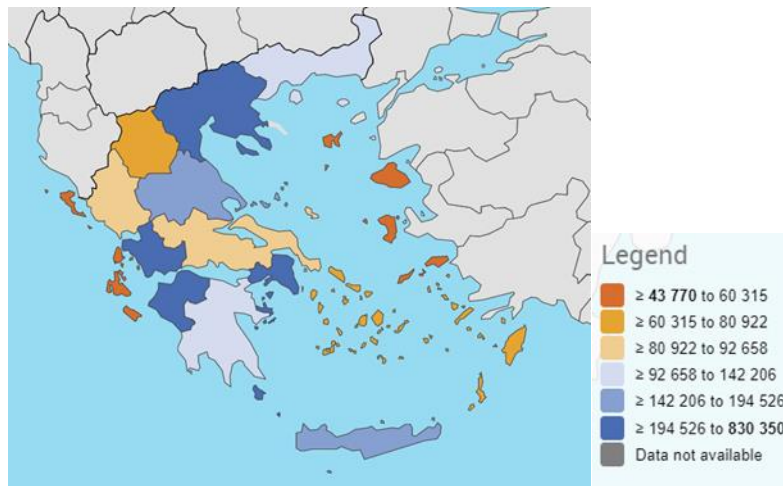
Είναι αναγκαίο να υπάρχουν δομές στις οποίες οι γονείς θα μπορούν να πηγαίνουν τα παιδιά τους ,ακόμα και από την προσχολική ηλικία τους, και τα παιδιά να έχουν την δυνατότητα να κοινωνικοποιούνται. Επίσης, πρέπει να υπάρχουν αρκετές και ποιοτικές υποδομές πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για να είναι πιο αποτελεσματική.

Εικόνα 7 - Αναλογία του μεριδίου των φοιτητών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προς την αναλογία του πληθυσμού ανά περιφέρειες NUTS 2, 2020)

Εικόνα 4 - Ποσοστά απασχόλησης νέων που δεν συμμετέχουν στην εκπαίδευση και κατάρτιση ανά φύλο, μορφωτικό επίπεδο, έτη από την ολοκλήρωση του ανώτατου επιπέδου εκπαίδευσης, ανά περιφέρειες NUTS 2, 2021)

Εικόνα 9 - Μαθητές και φοιτητές που είναι εγγεγραμμένοι από προσχολική έως τριτοβάθμια εκπαίδευση, ανά περιφέρειες NUTS 2, 2020)

Αναβαθμίζουμε και εκσυγχρονίζουμε τις ικανότητες και τις γνώσεις του εκπαιδευτικού προσωπικού:

Το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι αναγκαίο να καταρτίζεται διαρκώς διότι πρέπει να ισχυρίσει η καινοτομία και η ανάπτυξη στην Περιφέρεια . Όλα γύρω μας συνεχώς εξελίσσονται και μέσω της αναβάθμισης και του εκσυγχρονισμού της εκπαίδευσης οι πολίτες θα μπορούν να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες της εποχής τους.

Αυξάνουμε τα αριθμητικά αποτελέσματα που αφορούν στην έγκαιρη ολοκλήρωση των σπουδών και δίνουμε κίνητρα ενίσχυσης της ισότητας και της συμμετοχής των ΑΜΕΑ και ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες με χαμηλά εισοδηματικά κριτήρια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση:

Η εκπαίδευση στις μέρες μας δεν είναι το ίδιο δωρεάν ούτε το ίδιο προσβάσιμη για όλους. Επομένως, οι κατηγορίες που υστερούν σε αυτό πρέπει να ενισχυθούν από την Περιφέρεια.

Βελτίωση ποιότητας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω ενίσχυσης του ανθρώπινου ακαδημαϊκού και επιστημονικού προσωπικού:

Όλες οι Περιφέρειες οφείλουν να αναπτύσσονται και να καινοτομούν. Τις περισσότερες φορές η καινοτομία προέρχεται από τις ερευνητικές ομάδες των Πανεπιστημίων. Άρα για να μην εμποδίζεται το έργο αυτών απαιτείται η ενίσχυση και η ενδυνάμωση της ποιότητας του ερευνητικού δυναμικού

Αυξάνουμε την ποιότητα και τα κίνητρα της διά βίου μάθησης και της ένταξης σε αυτήν του πληθυσμού ηλικίας 16 έως 66 και άνω ετών, με πιστοποιημένα προσόντα και με την διασύνδεση αυτής της μάθησης είτε είναι τυπική είτε είναι άτυπη:

Η δια βίου μάθηση εδώ και πάρα πολλά χρόνια αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της σύγχρονης εκπαίδευσης. Επομένως, αυξάνοντας την ποιότητα και την ελκυστικότητα της προσεγγίζονται άτομα ανεξαρτήτου ηλικίας που υπάγονται στο εργατικό δυναμικό. Για να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής τα μέλη της κοινωνίας πρέπει διαρκώς να επιμορφώνονται.

Αύξηση της συμμετοχής μαθητών, σπουδαστών και αποφοίτων σε προγράμματα σχετικά με την μαθητεία:

Εκτός από την εκπαίδευση που λαμβάνουν οι μαθητές, οι φοιτητές και οι απόφοιτοι της Περιφέρειας είναι χρήσιμο να υπάρχουν και να συμμετέχουν σε προγράμματα μαθητείας τα οποία θα τους επιμορφώνουν και θα τους κάνουν πιο αποτελεσματικούς.

Αύξηση της συνεργασίας μεταξύ των Πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων και του επιχειρηματικού κόσμου:

Ένα πρόβλημα που αντιμετωπίζει ιδιαίτερα η Ελλάδα είναι η διασύνδεση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας. Επομένως θα ήταν χρήσιμο να αυξηθούν οι συνεργασίες του Πανεπιστημίου με τις επιχειρήσεις της Περιφέρειας.

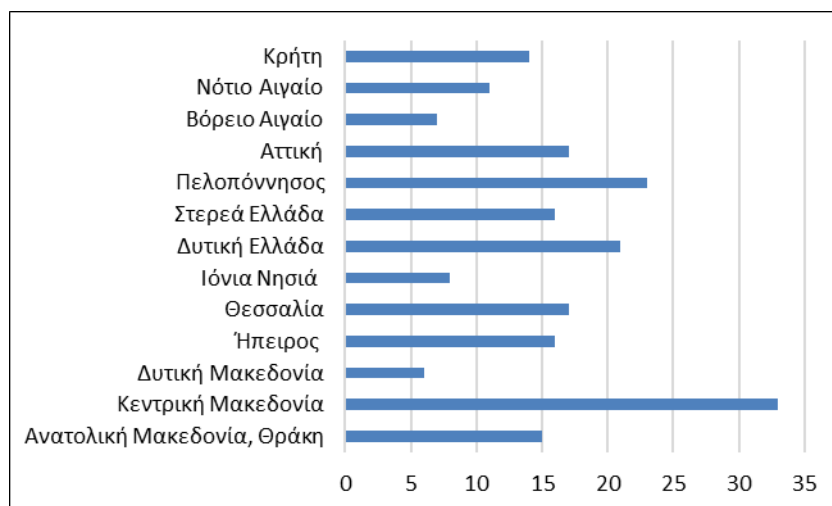
2.3.3 Άξονας Προτεραιότητας “Υγεία”

Οι αρμοδιότητες του άξονα της υγείας ανάγονται κυρίως στη βελτίωση και τη διατήρηση της ευεξίας και της υγείας του ατόμου. Επιδιώκει ακόμη να συνδράμει στην προστασία και τον εκσυγχρονισμό των υπηρεσιών υγείας με βάση την ποιότητα ζωής όλων των ασθενών και τις ανάγκες ευάλωτων ομάδων.

Στόχοι για τον τομέα της υγείας στη Δυτική Μακεδονία:

Βελτίωση των υποδομών υγείας:

Επέκταση και αναβάθμιση στις κτιριακές εγκαταστάσεις των υποδομών υγείας της Περιφέρειας(κέντρα υγείας, νοσοκομεία).Όπως παρατηρούμε και στο παρακάτω γράφημα η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υστερεί σε διαθεσιμότητα κέντρων υγείας και μάλιστα είναι η Περιφέρεια με τα λιγότερα κέντρα υγείας συγκριτικά με την υπόλοιπη χώρα.

Γράφημα 3 - Κέντρα Υγείας κατά Περιφέρεια, 2019

Ενίσχυση των συστημάτων υγείας:

Προμήθεια εξελιγμένου ιατροτεχνολογικού εξοπλισμού με κύριο στόχο την δυνατότητα να ανταπεξέλθει το σύστημα υγείας σε δύσκολες καταστάσεις όπως για παράδειγμα μια πανδημία, όπου είδαμε πως το σύστημα δεν ήταν αρκετά ενισχυμένο για την καταπολέμηση του covid-19. Όπως παρατηρούμε και στον παρακάτω πίνακα η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας υστερεί σε ιατρικά μηχανήματα σε σύγκριση με την υπόλοιπη Ελλάδα, οπότε κρίνεται απαραίτητη η προμήθεια εξοπλισμού.

	2017	2018	2019	18/17	19/18
				%	%
Σύνολο Χώρας	2.255	2.321	2.331	2,9	0,4
Ανατολική Μακεδονία, Θράκη	179	189	195	5,6	3,2
Κεντρική Μακεδονία	391	409	414	4,6	1,2

Δυτική Μακεδονία	70	72	72	2,9	0
Ήπειρος	145	166	164	14,5	-1,2
Θεσσαλία	199	206	208	3,5	1
Ιόνια Νησιά	91	89	80	-2,2	-10,1
Δυτική Ελλάδα	170	167	163	-1,8	-2,4
Στερεά Ελλάδα	147	152	151	3,4	-0,7
Πελοπόννησος	234	234	225	0	-3,8
Αττική	222	229	222	3,2	-3,1
Βόρειο Αιγαίο	97	102	107	5,2	4,9
Νότιο Αιγαίο	132	135	144	2,3	6,7
Κρήτη	178	171	186	-3,9	8,8

Πίνακας 18 - Ιατρικά μηχανήματα που διαθέτουν τα Κέντρα Υγείας (2017 – 2019)

Επιπλέον απαιτείται πρόσληψη προσωπικού για την ομαλή λειτουργία του συστήματος υγείας καθώς και εκπαίδευση του προσωπικού με τον νέο εξοπλισμό. Στο παρακάτω γράφημα παρατηρούμε ότι η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας έχει μεγάλη έλλειψη και σε ιατρικό προσωπικό άρα η πρόσληψη προσωπικού θα ωφελούσε σημαντικά το σύστημα υγείας της Περιφέρειας.

	Κέντρα Υγείας	Κλίνες	Ιατρικό προσωπικό	Νοσηλευτικό προσωπικό	Προσωπικό λοιπών ειδικοτήτων
Ανατολική Μακεδονία , Θράκη	15	58	140	258	127
Κεντρική Μακεδονία	33	111	370	560	342
Δυτική Μακεδονία	6	26	71	99	60
Ήπειρος	16	71	74	236	102

Πίνακας 19 - Κλίνες και ιατρικό προσωπικό στη Δυτική Μακεδονία σε σύγκριση με τις γειτονικές Περιφέρειες (2017 - 2019)

Ισότιμη πρόσβαση στην υγειονομική περίθαλψη:

Ισότιμη πρόσβαση στην υγεία για όλους ανεξαρτήτως ηλικίας , φύλου, αναπηρίας, θρησκείας ή εθνοτικής καταγωγής.

2.3.4 Συμπέρασμα

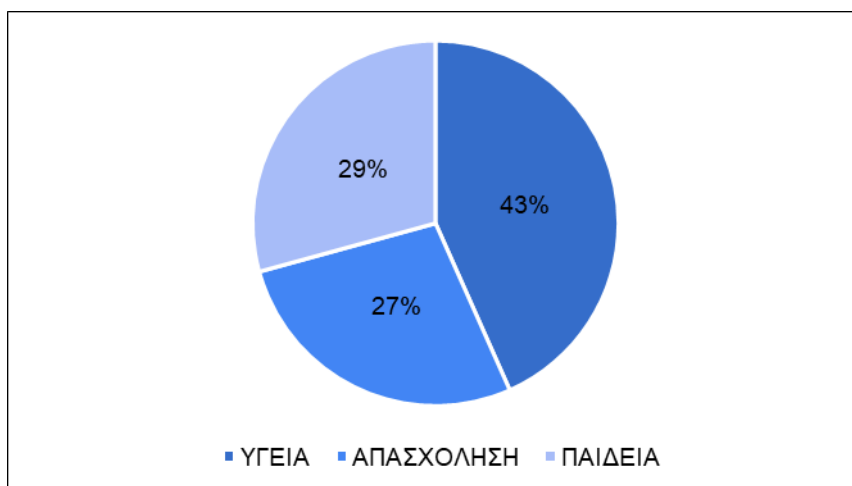
Αξιολογώντας τα προαναφερθέντα, μπορούμε να αναφέρουμε με βεβαιότητα το βασικότερο αποτέλεσμα όλων. Την ανέλιξη των βασικότερων, βάσει προγραμματισμού και οικονομικής επένδυσης, κοινωνικών αξιών. Χαρακτηριστικά, η ενίσχυση της απασχόλησης και η έμφαση στη κατάρτιση και εκπαίδευση του εργατικού δυναμικού της Περιφέρειας στοχεύει να φέρει παραπάνω από ικανοποιητικά αποτελέσματα. Η στοχοθέτηση αναφορικά με την ανάπτυξη του τομέα της υγείας που βασίστηκε στον αυξημένο δείκτη γήρανσης καθώς και οι συνέπειες που έχουν προκληθεί από την πανδημία του COVID-19, σε συνδυασμό με την επένδυση του μεγαλύτερου χρηματικού ποσού του προϋπολογισμού, θα οδηγήσει στην δημιουργία του αισθήματος ασφάλειας και κοινωνικής ευημερίας των κατοίκων της Περιφέρειας στην “μετά COVID” εποχή.

2.4 Χρηματοδότηση Αναπτυξιακού Προγράμματος

Το συνολικό ύψος του προϋπολογισμού του 2022-2028 προσδιορίζεται, λαμβάνοντας υπόψη το ευρύτερο πλαίσιο οικονομικής πολιτικής της χώρας. Ειδικότερα, στους παράγοντες που προσδιορίζουν το συνολικό ύψος του προϋπολογισμού του ΕΣΠΑ, περιλαμβάνονται, οι υποχρεώσεις για τα υφιστάμενα επενδυτικά έργα, η ανάγκη για διατήρηση της οικονομικής σταθερότητας καθώς και οι δεσμεύσεις της χώρας για την επίτευξη δημοσιονομικών στόχων. Λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερα αυξημένες αναπτυξιακές ανάγκες , καθώς και τον σημαντικό ρόλο του δημόσιου τομέα, ιδιαίτερα σε περίοδο κρίσης, όπου οι ιδιωτικές επενδύσεις παραμένουν σε πολύ χαμηλά επίπεδα, το ύψος του προϋπολογισμού πρέπει να είναι το μέγιστο δυνατόν, πάντα εντός του πλαισίου των υφιστάμενων δημοσιονομικών και οικονομικών σχεδιασμών.

Το ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας 2022 – 2028 θα λάβει συγχρηματοδότηση σε ποσοστό 10% από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.), 55% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (Ε.Κ.Τ.) και 5% από το Ταμείο Συνοχής. Ο συνολικός προϋπολογισμός του ανέρχεται σε 57.793.573 ευρώ δημόσια δαπάνη, εκ των οποίων ένα ποσό της τάξεως των 11.558.714 ευρώ αποτελούν τη συνδρομή από το κράτος και τους Ο.Τ.Α. Στο ποσό αυτό προσφέρει 5.779.357 ευρώ το Ε.Τ.Π.Α., 37.565.822 ευρώ το Ε.Κ.Τ., ενώ το Ταμείο Συνοχής το ποσό των 2.889.678 ευρώ.

Γράφημα 4 - Ποσοστιαία Κατανομή του Προϋπολογισμού

Το παραπάνω γράφημα δείχνει τον προγραμματισμό που έχει γίνει, βάση των τριών αξόνων προτεραιότητας. Διαχωρίζει δε το χρηματικό ποσό του προϋπολογισμού με τρόπο που δίνει έμφαση στην υγεία σε ποσοστό (43%), ακολουθούμενη από την παιδεία (29%) και την απασχόληση (27%).

Η συγκεκριμένη ανάλυση έρχεται να προστεθεί στον διαχωρισμό των ποσών κατά έτος δίνοντας έμφαση στα έτη 2022-2023 για να εξυπηρετηθεί, όσο περισσότερο γίνεται, η ομαλότερη μετάβαση στη μετά πανδημίας εποχή. Με γνώμονα τα προαναφερθέντα το 22% του προϋπολογισμού έχει προστεθεί στο 2022, παρέχοντας κατά σειρά αναφοράς στα έτη 2023, 2024, 2025, 2026, 2027, 2028 τα εξής ποσοστά 15%, 14%, 10%, 15%, 13%, 11%.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ									
A/A	ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	ΣΥΝΟΛΟ
	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	12.831.358	8.569.159	7.832.377	5.651.170	8.739.951	7.694.322	6.475.236	57.793.573
1	ΥΓΕΙΑ	5.691.556	4.270.671	3.713.396	2.121.587	3.920.574	3.251.227	2.078.299	25.047.310
2	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	2.977.317	1.289.891	1.795.219	2.271.474	2.485.509	3.078.714	1.930.596	15.828.720
3	ΠΑΙΔΕΙΑ	4.162.485	3.008.597	2.323.762	1.258.109	2.333.868	1.364.381	2.466.341	16.917.543

Πίνακας 3 - Προϋπολογισμός Αναπτυξιακού Προγράμματος

2.5 Πίνακας Χρηματοδοτικού Χαρακτήρα και Προτεραιότητες

Εντός του Επιχειρησιακού Προγράμματος η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας εντάσσει στον Προϋπολογισμό του προγράμματος της όλα τα έργα που έχουν σκοπό να χρηματοδοτηθούν μελλοντικά για το χρονικό διάστημα στο οποίο αναφέρονται από το κράτος. Κάθε έργο που έχει ενταχθεί και συγχρηματοδοτείται από το κράτος έχουν εξορθολογιστεί με ενέργειες της ΔΙΑΠ σε συνδυασμό με το Υπουργείο κατά το ίδιο χρονικό διάστημα.

Το επιχειρησιακό πρόγραμμα της περιφέρειας έχει προϋπολογισμό όπως ορίζεται από τις επίσημες οδηγίες στα 105 εκατομμύρια ευρώ , από αυτά τα 101,79 εκατομμύρια περίπου είναι αποκλειστικά προορισμένα για συνεχιζόμενα έργα- δράσεις, ενώ τα περίπου 3,21 εκατομμύρια ευρώ αφορούν σε νέα έργα - δράσεις που προορίζεται να ενταχθούν στο νέο ΣΔΕ του ΠΠΑ. Στα περισσότερα επιχειρησιακά προγράμματα τις υψηλότερες χρηματοδοτήσεις τις λαμβάνουν οι δράσεις και τα έργα που εξυπηρετούν τους Αναπτυξιακούς Στόχους που σχετίζονται με τις Υποδομές και την Πράσινη Ανάπτυξη, στο συγκεκριμένο επιχειρησιακό αυτοί οι τομείς λαμβάνουν το 83% των χρηματοδοτήσεων του Προγράμματος. Ενώ σε αντίθεση έρχεται η εξυπηρέτηση των αναγκών για Τεχνική Βοήθεια που λαμβάνει μόνο το 1% του Προϋπολογισμού.

Αναπτυξιακός Στόχος ΠΠΑ	Προϋπολογισμός	Συμβολή στο ΠΠΑ
1. Έξυπνη Ανάπτυξη	784.904,39	0,75 %
2. Πράσινη Ανάπτυξη	30.092.612,74	28,66 %
3. Κοινωνική Ανάπτυξη	10.044.071,27	9,57 %
4. Ανάπτυξη Υποδομών	57.779.105,46	55,03 %
5. Ενίσχυση Εξωστρέφειας	5.249.306,14	5,00 %
6. Υποστήριξη Προγράμματος	1.050.000,00	1,00 %
Σύνολο	105.000.000,00	100,00 %

Πίνακας 21: Η Κατανομή Προϋπολογισμού για κάθε αναπτυξιακό στόχο του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος

Οι Βασικές Αναπτυξιακές Προτεραιότητες για κάθε στόχο που επιτυγχάνει την υψηλότερη χρηματοδότηση του Προγράμματος για την επόμενη περίοδο, είναι οι εξής με βάση τον Στόχο:

- 1^{ος} Στόχος: Η δημιουργία των υποδομών και η περιβαλλοντική προστασία (μικρόφράγματα, δίκτυα άρδευσης, ύδρευση και αποχέτευση, αντιπλημμυρικά έργα κλπ.) που επιδιώκουν την ενίσχυση του πρωτογενή τομέα παραγωγής, την προστασία του περιβάλλοντος και λοιπών τομέων με την χρηματοδότηση να ανέρχεται στα 22,40 εκατομμύρια ευρώ.

- 2^{ος} Στόχος: Η δημιουργία και η Βελτίωση των Υποδομών που σχετίζονται με την εκπαίδευση για την επιπλέον υποστήριξη τους με περισσότερους χρηματοδοτικούς πόρους με την ενίσχυση των 2,60 εκατομμυρίων ευρώ.
- 3^{ος} Στόχος : Ενίσχυση των αθλητικών υποδομών στον τομέα του αθλητισμού για την διατήρηση της κοινωνικής συνοχής των κατοίκων της περιφέρειας με συνολική χρηματοδότηση 5,90 εκατομμύρια ευρώ.
- 4^{ος} Στόχος : Ενίσχυση των Οδικών υποδομών σε όλο το πλάτος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ως η πλέον βασική αναπτυξιακή δράση του έργου με σημαντικά θετικά αποτελέσματα σε όλες της αναπτυξιακές πτυχές της περιφέρειας με συνολική χρηματοδότηση 26,50 εκατομμύρια ευρώ.
- 5^{ος} Στόχος : Ενίσχυση της Οδικής ασφάλειας σε όλα τα πλάτη της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ως η πλέον βασική αναπτυξιακή δράση του έργου που έρχεται να συμπληρώσει την 4^η Προτεραιότητα με κυρίαρχα πλεονεκτήματα σε κάθε αναπτυξιακή πτυχή με συνολική χρηματοδότηση 31,20 εκατομμύρια ευρώ.
- 6^{ος} Στόχος : Ενίσχυση της πολιτιστική κουλτούρας προστατεύοντας , αναπτύσσοντας και προβάλλοντας την πολιτιστική κληρονομιάς ως κεντρικό σημείο για την επίτευξη και την προσέλκυση του εναλλακτικού τουρισμού της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας με συνολική χρηματοδότηση να ανέρχεται στα 3,80 εκατομμύρια ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ, ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

3.1 Οργάνωση Και Διαχείριση Προγράμματος

Με γνώμονα τους Διαρθρωτικούς Κανονισμούς που επιβάλλει η Ευρωπαϊκή Ένωση τόσο σε τομεακό όσο και σε Τοπικό - Περιφερειακό επίπεδο δημιουργείται η ανάγκη για βελτίωση αποτελεσματικότερης , ποιοτικότερης και διαφανείς διαμόρφωσης Αναπτυξιακών Προγραμμάτων στην Ελλάδα που θα στοχεύουν σε έναν υπαρκτό έλεγχο νομιμότητας και αποτελεσματικότητας της διοίκηση , της διαχείρισης , της παρακολούθησης , του ελέγχου και της αξιολόγησης του Προγράμματος.

3.1.1 Διαχείριση

Σύμφωνα με τον νόμο 4314/2014 (Καν. ΕΚ 1083/2006) η Αρχή της Διαχείρισης έχει την κύρια ευθύνη για την διασφάλιση της αποτελεσματικότητας, της διαχείρισης και της εφαρμογής κάθε αναπτυξιακού προγράμματος. Η Αρχή της Διαχείρισης είναι υπεύθυνη για την συλλογή καθώς και την καταχώρηση όλων των χρηματοοικονομικών-στατιστικών δεδομένων που προκύπτουν από μελέτες για το πρόγραμμα, που είναι ιδιαίτερα σημαντικά τόσο για τη χρηματοοικονομική διαχείριση και την παρακολούθηση της όσο και για τις επαληθεύσεις, τον προγραμματισμό, τους λογιστικούς ελέγχους και φυσικά την αξιολόγηση. Επίσης, είναι αρμόδια για την υποβολή ήδη επεξεργασμένων κριτηρίων επιλεξιμότητας των πράξεων στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Αναπτυξιακού Προγράμματος. Η Αρχή Ελέγχου σε συνδυασμό με την Αρχή Διαχείρισης είναι υπεύθυνη για την διασφάλιση της τήρησης όλων των εγγράφων δαπανών και λογιστικών ελέγχων. Επιπλέον, έχει την ευθύνη για τον εφοδιασμό απαιτούμενων εγγράφων και την καθοδήγηση της Αρχής Παρακολούθησης. Είναι πολύ σημαντικό να τονιστεί πως όλα αυτά συμβάλλουν στην καλύτερη παρακολούθηση και στην διαχείριση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της των στόχων υλοποίησης τους επιχειρησιακού προγράμματος. Αξίζει να αναφερθεί πως είναι ένα μέσο για να γίνει η κατάλληλη επιλογή σύμφωνα με τα προκαθορισμένα κριτήρια και φυσικά την επαλήθευση ότι όλοι οι δικαιούχοι συμμορφώνονται στους ισχύοντες κοινοτικούς και εθνικούς κανόνες κατά τη διάρκεια της περιόδου υλοποίησης. Η Αρχή Διαχείρισης κατέχει την παροχή όλων των απαραίτητων στοιχείων για την πορεία υλοποίησης των μεγάλων έργων, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όλων των απαιτούμενων πληροφοριών τόσο για το πρόγραμμα όσο και για την πορεία υλοποίησής του στην Εθνική Αρχή Συντονισμού καθώς και στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τέλος να αναφερθεί ότι είναι αρμόδια για την σύνταξη και φυσικά την έγκριση της Επιτροπής Παρακολούθησης καθώς και την υποβολή στην Επιτροπή των ετήσιων και τελικών εκθέσεων που αφορούν την υλοποίηση του προγράμματος. Τέλος, η Εθνική Αρχή Συντονισμού αναφορικά με κάθε αναπτυξιακό πρόγραμμα εκπροσωπεί την Ελλάδα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Παρακάτω θα αναφερθούμε στην Παρακολούθηση των διαδικασιών για την επίτευξη των στόχων του Περιφερειακού Προγράμματος με αρχική βάση αυτά που ορίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση.

3.2 Παρακολούθηση

Σύμφωνα με τον ίδιο νόμο του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που αναφέραμε και προηγούμενος (Καν. ΕΚ 1083/2006, Ν 4314/2014) η ευθύνη για την ομαλή Παρακολούθηση του Περιφερειακού Αναπτυξιακού Προγράμματος επιβαρύνει την Επιτροπή Παρακολούθησης. Η συγκεκριμένη επιτροπή είναι ένα όργανο που ελέγχει την στρατηγική και τους άξονες προτεραιότητας που έχουν οριστεί στο Περιφερειακό Πρόγραμμα της εκάστοτε Περιφέρειας. Η κυβέρνηση της Χώρας σε συνδυασμό με την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας ορίζουν την επιτροπή παρακολούθησης. Επιπρόσθετα, είναι σημαντικό να αναφερθεί και η δυνατότητα δημιουργίας μιας μικρότερης επιτροπής (ΠΕΑΣ: Περιφερειακή Επιτροπή Αναπτυξιακού Σχεδιασμού)

όπου ουσιαστικά αποτελεί μια υποστηρικτική ομάδα για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη περάτωση των υποχρεώσεων της βασικής Επιτροπής.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι η Επιτροπή Παρακολούθησης αποτελείται από αιρετά όργανα της Περιφέρειας με πρόεδρο τον Περιφερειάρχη και εκπροσώπους των Αρχών διαχείρισης, Συντονισμού και Πιστοποίησης, εκπροσώπους επιτελικών δομών Υπουργείων, εκπροσώπους αυτοδιοίκησης, της Ένωσης Περιφερειών Ελλάδας και της Κεντρικής Ένωσης Δήμων και εκπροσώπους οικονομικών και κοινωνικών εταίρων και μη κυβερνητικές Οργανώσεις.

Στον παρακάτω πίνακα υπάρχει μια τυπική εικόνα μιας τέτοιας επιτροπής.

Επιτροπή Παρακολούθησης Επιχειρησιακού	
A/A	Μέλη Επιτροπής Παρακολούθησης ΠΕΠ
1	Πρόεδρος Επιτροπής
2	Προϊστάμενος Εθνικής Αρχής Συντονισμού
3	Προϊστάμενος Διαχειριστικής Αρχής
4	Εκπρόσωπος της Αρχής Πιστοποίησης
5	Εκπρόσωπος της Αρχής Ελέγχου
6	Εκπρόσωποι Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης
7	Εκπρόσωποι Κρατικών Φορέων
8	Εκπρόσωποι Δημόσιων Αρχών και υπηρεσιών συντονισμού
9	Εκπρόσωποι των Δήμων της Περιφέρειας
10	Εκπρόσωποι Οικονομικών Και Κοινωνικών Εταίρων, ΜΚΟ κ.ά.

Πίνακας 22 - Παράδειγμα Επιτροπής Παρακολούθησης ΠΕΠ (Πηγή: Αθ. Δ.

Παπαδασκαλόπουλος Μαν. Σ. Χριστοφάκης (2016). Περιφερειακός προγραμματισμός και αναπτυξιακός σχεδιασμός, Αθήνα : Εκδόσεις Παπαζήση)

Επίσης, είναι σημαντικό να αναφέρουμε τις αρμοδιότητες που φέρει η Επιτροπή Παρακολούθησης . Με βάση όσα προαναφέραμε σύμφωνα με τους άξονες προτεραιότητας ο συνεχής έλεγχος και οι συνεχείς επανεξετάσεις και επαναξιολογήσεις των στόχων του κάθε άξονα προτεραιότητας που έχει οριστεί από το Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα (Τεχνολογική Ανάπτυξη, Βιώσιμη και Αειφόρος Ανάπτυξη, Κοινωνική και Πολιτική Ανάπτυξη, Ανάπτυξη Τεχνικών Έργων και Υποδομών) είναι η πρωταρχική αρμοδιότητα της Επιτροπής . Επίσης , ο έλεγχος της υλοποίησης του εκάστοτε στόχου βάσει των οδηγιών που είχαν δοθεί και η δυνατότητα αναθεώρησης οποιουδήποτε σκέλους, στόχου, έργου του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγραμματισμού για τη βέλτιστη διαχείριση των πόρων και του αποτελέσματος της εκάστοτε στοχοθεσίας είναι στις ευθύνες της Επιτροπής . Τέλος στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Παρακολούθησης είναι η εξέταση οποιασδήποτε πρότασης για διαφοροποίηση και τροποποίηση των αποφάσεων των παραπάνω με σκοπό το όφελος της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και την πλήρη εκμετάλλευση του προϋπολογισμού του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος. Είναι πολύ σημαντικό να κατανοήσουμε την σημασία της Επιτροπής Παρακολούθησης για κάθε

Περιφέρεια της Ελλάδας αλλά και πιο συγκεκριμένα για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας . Παρόλα αυτά , για την ομαλότερη λειτουργία και διεκπεραίωση των αξόνων δεν είναι αρκετή η συνεισφορά της Επιτροπής Παρακολούθησης , θα χρειαστούν ειδικευμένοι φορείς που θα αναλυθούν παρακάτω.

3.3 Διαβούλευση – Εμπλεκόμενοι Φορείς

Παρακάτω αναφέρονται οι επιτροπές και οι εμπλεκόμενοι φορείς διαβούλευσης καθώς επίσης και οι αρμοδιότητες τους.

Οικονομική Επιτροπή

Η Οικονομική Επιτροπή αποτελείται από 9 άτομα , ο Περιφερειάρχης ή ο Αντιπεριφερειάρχης είναι ο πρόεδρος της επιτροπής και οι αρμοδιότητες της επιτροπής είναι η προετοιμασία και εκπόνηση του προϋπολογισμού της Περιφέρειας και η εισήγηση του προς ψήφισμα στην επιτροπή του περιφερειακού συμβουλίου, η κατάρτιση και αξιολόγηση διαφόρων διαγωνισμών που αφορούν την Περιφέρεια , η πρόσληψη δικηγόρου για την εκπροσώπηση της Περιφέρειας σε ζητήματα που κρίνεται απαραίτητο, η επεξεργασία και ο έλεγχος απολογισμού και η υποβολή του στο Περιφερειακό Συμβούλιο. Τέλος, στις αρμοδιότητες της Οικονομικής Επιτροπής συμπεριλαμβάνονται και οι δανειοδοτήσεις της Περιφέρειας για ζητήματα όπως το προσφυγικό.

Με βάση τα παραπάνω αν μετά από πλήρη πλειοψηφία της επιτροπής λόγω της σοβαρότητας και της ιδιαιτερότητας των ζητημάτων κρίνεται απαραίτητο οι αρμοδιότητες αυτών μεταφέρονται στο Περιφερειακό Συμβούλιο.

Εκτελεστική Επιτροπή

Ως πρόεδρος της Εκτελεστικής Επιτροπής ορίζεται ο Περιφερειάρχης, και ως μέλη οι Αντιπεριφερειάρχες. Στόχος της είναι η οργάνωση και η παρακολούθηση της Αναπτυξιακής στρατηγικής και του Αναπτυξιακού Προγραμματισμού της Περιφέρειας. Ουσιαστικά είναι ένα εκτελεστικό και συντονιστικό όργανο για κάθε ενέργεια της Περιφέρειας . Στις κύριες ευθύνες της Επιτροπής είναι ο συντονισμός και η ευθύνη εκτέλεσης των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και όλων των λοιπών Προγραμμάτων της Περιφέρειας . Επιπλέον, ο έλεγχος και η παρακολούθηση των Νομικών Προσώπων της Περιφέρειας συμπεριλαμβάνονται στις αρμοδιότητες της Εκτελεστικής Επιτροπής όπως επίσης και ο ορισμός προσχεδίου του προϋπολογισμού προς την Οικονομική Επιτροπή. Δεν πρέπει ξεχάσουμε να αναφέρουμε τον ορισμό προτάσεων στο Περιφερειακό Συμβούλιο αναφορικά με την εύρυθμη λειτουργία και απόδοση των δράσεων της Περιφέρειας και τον σχεδιασμό έκτακτων αναγκών, όπως για παράδειγμα, κάποιας φυσικής καταστροφής.

Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης

Η Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης συντελείται από τους Δημάρχους των Περιφερειακών Ενοτήτων της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και από εκπροσώπους εργοδοτών, επιχειρηματιών, εργαζομένων, επιστημόνων, συλλόγων κ.ά.. Η παρούσα επιτροπή είναι αρμόδια για να διερευνά το κάθε πρόβλημα και κάθε αναπτυξιακή δυνατότητα για την Περιφέρεια και να προτείνει λύσεις αυτών με την καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων της, να τονίζει και να προτείνει σχέδια αναφορικά με τις βασικές αναπτυξιακές προτεραιότητες της περιφέρειας και να έχει λόγο και να εκφέρει γνώμη ως προς θέματα γενικότερου Περιφερειακού ενδιαφέροντος, με αποδέκτες το Περιφερειακό Συμβούλιο και τον Περιφερειάρχη.

Επιτροπή Αναπτυξιακού Προγραμματισμού, Περιβάλλοντος & Αγροτικού Τομέα

Η συγκεκριμένη Επιτροπή στοχεύει στην προώθηση θεμάτων και προτάσεων για την προστασία του περιβάλλοντος, της κλιματικής αλλαγής, της επιχειρηματικότητας, της ανταγωνιστικότητας, των έρευνών, της έξυπνης ανάπτυξης και της πρωτοπορίας της Περιφέρειας και ζητημάτων που αφορούν τον πρωτογενή τομέα και την παραγωγική διαδικασία στο σύνολό της.

Επιτροπή Κοινωνικής Συνοχής, Πολιτισμού Παιδείας - Δια Βίου Μάθησης, Απασχόλησης και Τουρισμού

Στις ευθύνες της Επιτροπής περιλαμβάνονται η αποστολή θεμάτων και προτάσεων που έχουν σχέση με την πολιτισμική και αθλητική παιδεία και κάθε άλλη δυνατότητα ενδυνάμωσης της κοινωνικής ανάπτυξης, η προώθηση του τομέα της Παιδείας και της συνεχούς μάθησης, η απασχόληση, ο τουρισμός, ο τουριστικός σχεδιασμός και η ανάπτυξή του. Επιπλέον, στις αρμοδιότητες της Επιτροπής συμπεριλαμβάνονται και η διαχείριση των κοινωνικών και πληθυσμιακών θεμάτων της Περιφέρειας στο σύνολό της.

Διεύθυνση Οικονομικού

Στόχος της διεύθυνσης οικονομικών είναι η απογραφή κάθε περιουσιακού στοιχείου, απαίτησης και υποχρέωσης της Περιφέρειας και παρακολούθηση των διαθέσιμων χρηματικών ποσών. Επιπλέον, η Διεύθυνση Οικονομικών είναι αρμόδια για την παροχή πληροφορίας για όλες τις υπηρεσίες που σχετίζονται με τις πιθανές μεταβολές αναφορικά με πληρωμές έργων ή γενικότερων δαπανών της Περιφέρειας, την αποστολή των οικονομικών στοιχείων στην Κυβέρνηση της Χώρας και τη σωστή και γρήγορη αντιμετώπιση όλων των οικονομικών και μισθολογικών θεμάτων που μπορεί να προκύψουν. Τέλος, η Διεύθυνση Οικονομικών είναι υπεύθυνη για την εκτέλεση και παρακολούθηση των συστημάτων που σχετίζονται με τους υπολογισμούς για την μισθοδοσία και τη διαχείριση του προσωπικού της Περιφέρειας και την παρακολούθηση της σωστής χρήσης των ποσών που ορίζονται από τον Προϋπολογισμό.

Διεύθυνση Διοίκησης

Η συγκεκριμένη Διεύθυνση έχει στην αρμοδιότητα της την διαχείριση του διοικητικού προσωπικού, την διαχείριση όλων των θεμάτων που αφορούν την διοίκηση όλου του

προσωπικού της Περιφέρειας, αφορούν επίσης στην διοικητική υποστήριξη για τις υπηρεσίες της Περιφέρειας και την υποστήριξη όλων των θεσμικών οργάνων διοίκησης της Περιφέρειας.

Διεύθυνση Διαφάνειας και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης

Η συγκεκριμένη Διεύθυνση έχει τις εξής αρμοδιότητες : Τον σχεδιασμό της κυβερνοασφάλειας του συστήματος και την εξασφάλιση της τιμότητας όλων των δεδομένων της Περιφέρειας, τον σχεδιασμό και την εκτέλεση σχεδίων πληροφορικής και τεχνολογικής φύσης. Επίσης, στις λειτουργίες της διεύθυνσης υπάγεται και η διενέργεια απογραφής των ψηφιακών υποδομών και του εξοπλισμού, η ανάπτυξη και συντήρηση διαδικτυακών τόπων και λογισμικού ,η παροχή για κατάλληλο εξοπλισμό και λογισμικό καθώς και ενσωμάτωση του σε λειτουργία και ο έλεγχος της σωστής εκτέλεσης του επιχειρησιακού προγράμματος καθώς και η διαχείριση της αίτησης για τις εντάξεις των πολιτών ή των επιχειρήσεων στα προγράμματα των Υπουργείων.

Νομική Υπηρεσία

Η Νομική Υπηρεσία στοχεύει στην προώθηση προτάσεων αναφορικά με νομικά θέματα που αφορούν την ομαλή λειτουργία της Περιφέρειας, στην παράσταση στην δικαστική αίθουσα αναφορικά με τη νομική υποστήριξη της Περιφέρειας και στην παροχή συμβουλών και προτάσεων για τα θέματα που μεριμνά ο ίδιος ο Περιφερειάρχης και το Περιφερειακό Συμβούλιο.

Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη

Η Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη έχει ως αρμοδιότητες την επικοινωνία με όλες τις υπηρεσίες και την πλήρη παρακολούθηση της ροής εργασιών τους και κατάθεση προτάσεων για τη δημιουργία γραφείων για την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων υπηρεσιακών αναγκών, την προστασία της αδικαιολόγητης λειτουργίας των υπηρεσιών της Περιφέρειας και την προώθηση αναγκαίων προτάσεων και μέτρων για τη βελτίωση της απόδοσης των υπηρεσιών της Περιφέρειας.

Παρακάτω για λόγους εγγύτητας αρμόδιοι φορείς της αποτελεσματικής περάτωσης των δράσεων της Περιφέρειας που αφορούν τον πολίτη είναι οι παρακάτω για τις οποίες αναφέρονται και οι εκάστοτε αρμοδιότητες.

Διεύθυνση Οικονομικού

Η Διεύθυνση Οικονομικού ως προς τα ζητήματα του πολίτη είναι αρμόδια για την καταβολή αποζημιώσεων σε πολίτες όταν υφίσταται ανάλογη απόφαση λόγω έκτακτης ανάγκης.

Διεύθυνση Διαφάνειας

Η Διεύθυνση Διαφάνειας είναι αρμόδια για ζητήματα όπως η μηχανογραφική υποστήριξη αναφορικά με τα εκλογικά αποτελέσματα και η διαχείριση αναρτήσεων σε ιστοσελίδες και συστήματα της Περιφέρειας για ενημέρωση των πολιτών.

Διεύθυνση Διοίκησης

Η Διεύθυνση Διοίκησης είναι υπεύθυνη για τη διαχείριση όλων των θεμάτων σχετικών με την πραγματοποίηση των εκλογών.

Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη

Η Διεύθυνση Εξυπηρέτησης του Πολίτη είναι αρμόδια για την οργάνωση και τον σχεδιασμό προγραμμάτων για την καλύτερη εξυπηρέτηση του πληθυσμού της Περιφέρειας.

Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας

Η Αυτοτελής Διεύθυνση Πολιτικής Προστασίας είναι αρμόδια για ζητήματα που αφορούν την εφαρμογή του εθνικού σχεδιασμού πολιτικής προστασίας, όσον αφορά την εφαρμογή αυτού στην κλίμακα της περιφέρειας, την έκδοση αποφάσεων που αφορούν την επίταξη προσωπικών κινητών και ακίνητων ιδιοκτησιών από τον ιδιωτικό τομέα σε περίπτωση σοβαρού συμβάντος, τον συντονισμό και επίβλεψη των έργων που αφορούν την πολιτική προστασία αλλά και την ετοιμότητα πρόληψης καταστροφών και γεγονότων έκτακτης ανάγκης, τη συνεργασία με τους διάφορους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς για την καταστολή των δασικών πυρκαγιών για τη δασοπυρόσβεση και για την καταστολή των δασικών πυρκαγιών, και την έκδοση αποφάσεων κήρυξης κατάστασης έκτακτης ανάγκης. Επιπλέον, αρμοδιότητα που την επιβαρύνει είναι η συμμετοχή στη μελέτη μεθόδων και τρόπων που αφορούν την πρόληψη και καταστολή των αναγκών αυτών.

Αυτοτελές Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων

Οι αρμοδιότητες του αυτοτελούς γραφείου τύπου και δημοσίων σχέσεων είναι ο έλεγχος της σωστής εφαρμογής των προγραμμάτων αυτών καθώς και η διαχείριση αιτήσεων ένταξης των πολιτών ή των επιχειρήσεων σε αυτά. Επίσης, η πραγματοποίηση των επενδυτικών προγραμμάτων αναφορικά με την εμπορία τοπικών προϊόντων καθώς και ο έλεγχος των επιχειρήσεων που εντάχθηκαν στα εκάστοτε επενδυτικά προγράμματα για την τήρηση των υποχρεώσεών τους αφορούν αρμοδιότητες αυτού.

Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας

Το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης είναι Νομικό Πρόσωπο της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και έχει τις εξής δύο αρμοδιότητες. Αρχικά, τη διαχείριση των πόρων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) που αφορά συγχρηματοδοτούμενα έργα από πλευράς Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως είναι τα έργα του ΕΣΠΑ καθώς και σε έργα που χρηματοδοτούνται από πόρους του κράτους και έπειτα την υποστήριξη προς την Περιφέρεια, κυρίως στον τομέα της εκπόνησης μελετών και διεξαγωγής ερευνών, με σκοπό την ορθότερη αξιοποίηση των πόρων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

Η Αξιολόγηση του Προγράμματος

4.1 Διαδικασία Αξιολόγησης

Εισαγωγικά, κάνοντας μια αναφορά στην αξιολόγηση δημόσιων έργων η οποία περιλαμβάνει διεργασία αξιολόγησης σε πρώτο πλαίσιο με βάση τις κοινωνικές, οικονομικές, περιβαλλοντικές και τέλος τις δημοσιονομικές επιπτώσεις, όπου ένα από τα σημαντικότερα έργα επένδυσης είναι τα στάδια διαδικασίας των δημόσιων επενδύσεων του προγράμματος. Παρόλα αυτά, μέσα στο στάδιο που προαναφέραμε κυριαρχεί ο εντοπισμός όλων των επιπτώσεων που έχουν σχέση με τις επενδύσεις των έργων και κατά επέκταση το εκτιμώμενο κόστος και τα οφέλη σε μετρητά με συνθήκες που επιτρέπουν στα έργα που επιλέγονται από το κράτος να παρέχουν το μέγιστο κοινωνικό καθαρό όφελος.

Η διαδικασία αξιολόγησης είναι κυρίως συστηματική και αντικειμενική λεπτομερείς αξιολόγηση των παρεμβάσεων ενός επιχειρηματικού σχεδίου, ως σκοπό έχει την ενίσχυση του ποιοτικού σχεδιασμού και της εκτέλεσης τους, σαφώς και για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας, της αποδοτικότητας και του αντικτύπου τους. Ταυτόχρονα, είναι ένα σπουδαίο βοήθημα για να καταλήξουμε στην εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων, την τεκμηρίωση της σχετικής εμπειρίας στις διαδικασίες κατάρτισης και διαχείρισης έργων. Τέλος όλη αυτή η διαδικασία της αξιολόγησης, επικεντρώνεται σε όλη την πορεία του έργου, πρώτα από όλα στον σχεδιασμό, την εξειδίκευση εν συνεχεία στην υλοποίηση του μέχρι και την πλήρη ολοκλήρωση όλων των παρεμβάσεων. Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθούν κάποια απαραίτητα στοιχεία βάση της αξιολόγησης Περιφερειακών Προγραμμάτων:

- Αξιολογεί τους οικονομικούς πόρους σύμφωνα με την αποτελεσματική χρήση τους.
- Αξιολογεί κατά πόσο επιτεύχθηκε το έργο και η συνολική απόδοση χρησιμοποιώντας αντικειμενικά διεθνώς αναγνωρισμένα πρότυπα ή παρομοιάζοντας βέλτιστες πρακτικές.
- Επιδίωξη της είναι η ανάλυση των αιτιών και των μηχανισμών που κατευθύνονται στην έκβαση των ενεργειών του προγράμματος.
- Αποσκοπεί στην βελτίωση της συνολικής ικανότητας των υπευθύνων για τις αρχές σχεδιασμού.
- Σχεδιάστηκε για να παρέχει στοιχεία για διορθωτικές ενέργειες κατά την υλοποίηση του έργου.
- Αναζήτηση αξιολόγησης των παρακάτω όπως συμμετοχή δικαιούχων, κατασκευή δικτύου πληροφοριών και τελευταία την ενεργοποίηση χρήστη.

Ως εκ τούτου θα ήταν παράβλεψη να μην αναφέρουμε συνοπτικά τις απαιτήσεις που χρειάζονται για τα Περιφερειακά Προγράμματα. Σε πρώτο στάδιο, ως βασικό ζήτημα εξαιτίας των ανθρώπων αλλά και των παρεμβάσεων, είναι η συνοχή και η συνέργεια ανάμεσα τους με αμοιβαία ενίσχυση και συντροφοδοσία για την διαδικασία ανάπτυξης. Επιπροσθέτως, εφόσον η διαδικασία ανάπτυξης είναι αδιάκοπη και μακροπρόθεσμη το χρονικό πλαίσιο για εκτιμώμενα συμπεράσματα είναι αντίστοιχα ογκώδη. Ωστόσο, από την στιγμή που οι δράσεις των προγραμμάτων έχουν διαφορετικές ομάδες και πλήθος, σκοπός τους είναι η αντιπροσωπευτικότητα των κρίσεων αξιολόγησης να προβάλλει ως υπόθεση την κτίση δομών διαβούλευσης και του δικτύου κοινωνικού διαλόγου με ογκώδη μέγεθος εμπλεκόμενων. Έτσι, κλείνοντας το κομμάτι της διαδικασίας αξιολόγησης παρακάτω βλέπουμε τους 3 στόχους που περιλαμβάνει:

- Ποιος είναι ο σκοπός του προταθείς έργου.
- Ύπαρξη δυνατότητας ανόμοιων τρόπων αποδοτικότητας για το επίτευγμα αυτού του στόχου.
- Εκτός από την αξιοποίηση των πόρων που πρόκειται να χρησιμοποιηθούν υπάρχει εναλλακτικός τρόπος για την υλοποίηση του έργων επιλογής.

4.2 Στάδια Αξιολόγησης

Στον παρακάτω πίνακα καταγράφονται όλες οι αξιολογήσεις που προγραμματίζεται να γίνουν ή εκείνες που ήδη έχουν πραγματοποιηθεί αρχίζοντας από αυτή που είναι πιο σύγχρονη και ακολουθώντας με σειρά βάση τον χρόνο έως και το έτος του 2027. Σε όλες τις αξιολογήσεις γίνεται γνωστός ο τίτλος κάθε μιας αξιολόγησης, η ημερομηνία που αναμένεται να ολοκληρωθεί και ο αναμενόμενος προϋπολογισμός. Παράμετροι που λήφθηκαν υπόψη για την εκτίμηση του προϋπολογισμού των αξιολογήσεων είναι:

- ο αριθμός, το είδος και το εύρος των αξιολογικών ερωτημάτων
- η διαθεσιμότητα / ανάγκη συλλογής δεδομένων

Σε κάθε περίπτωση, διευκρινίζεται ότι ο προϋπολογισμός κάθε αξιολόγησης είναι ενδεικτικός και θα οριστικοποιηθεί με τη σύνταξη των προδιαγραφών της.

A/A	Τίτλος Αξιολόγησης
1	Ex-ante Αξιολόγηση
2	1η Αξιολόγηση Εφαρμογής του ΠΕΠ ΔΜ 2022 - 2028
	Αξιολόγηση επιπτώσεων των δομών κοινωνικής φροντίδας και προστασίας για την αντιμετώπιση της φτώχειας (Κέντρα Κοινότητας, κ.α.)
	1η Αξιολόγηση Στρατηγικής Επικοινωνίας του ΠΕΠ ΔΜ 2022 - 2028
	Αξιολόγηση επιπτώσεων των δράσεων καθολικής πρόσβασης σε Υπηρεσίες Υγείας
3	Αξιολόγηση Επιπτώσεων Δράσεων ΕΚΤ
	Αξιολόγηση επιπτώσεων των ολοκληρωμένων προγραμμάτων μικρής κλίμακας για την μείωση της ανεργίας σε ομάδες ευπαθών ατόμων που βιώνουν ή κινδυνεύουν από τις συνέπειες της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού
	Αξιολόγηση επιπτώσεων των δράσεων κοινωνικής οικονομίας
	Αξιολόγηση επιπτώσεων των δράσεων προώθησης της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας
4	Θεματικές Αξιολογήσεις Επιπτώσεων
	Δράσεις έξυπνης εξειδίκευσης και επιχειρηματικότητας
	Δράσεις κοινωνικών υποδομών (υγείας-πρόνοιας και παιδείας)
5	2η Αξιολόγηση Εφαρμογής του ΠΕΠ ΔΜ 2022 - 2028 και Έκθεση Σύνοψης των Αποτελεσμάτων των Αξιολογήσεων
	2η Αξιολόγηση Στρατηγικής Επικοινωνίας του ΠΕΠ ΔΜ 2022 - 2028

Πίνακας 23 - Συνοπτικός Πίνακας Αξιολογήσεων Προγράμματος

Ειδικότερα:

- **Ex - ante Αξιολόγηση**

Αφορά την υποχρεωτική, εκ των προτέρων, αξιολόγηση του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγραμματισμού της Δυτικής Μακεδονίας βάσει του κανονισμού (Ε.Ε.) 1303/13, άρθρο 55.

- **Ex – ante Περιβαλλοντική Αξιολόγηση**

Οι περιβαλλοντικοί παράμετροι του Προγράμματος που εκτιμούν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις και αξιολογούν τις επιπτώσεις στο περιβάλλον των προτάσεων του βασίζονται στους εξής στόχους: τον στόχο της βιοποικιλότητας, τον στόχο της χλωρίδας και της πανίδας, τον στόχο του πληθυσμού και της ανθρώπινης υγείας, τον στόχο του εδάφους, των υδάτων, της ατμόσφαιρας και του κλίματος, τα υλικά περιουσιακά στοιχεία, τους στόχους για την πολιτιστική κληρονομιά, το ακουστικό περιβάλλον με το οποίο εννοούμε τον θόρυβο που δημιουργείτε και την ανάπτυξη σε βιώσιμη κατεύθυνση.

Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για την αξιολόγηση των προτάσεων αφορούσε καθοδηγητικές ερωτήσεις. Τα αποτελέσματα των ερωτήσεων μας υπέδειξαν τις συνέπειες με τη μορφή μητρώου συσχέτισης σε συνδυασμό με την ερμηνεία ενώ παράλληλα το είδος και ο βαθμός συνεπειών μετρήθηκε με συγκεκριμένο τρόπο.

Από την μέθοδο ανάλυσης των συνεπειών προέκυψαν τα κάτωθι αποτελέσματα :

1. Οι αρνητικές συνέπειες παρουσιάζονται μόνο στο στάδιο κατασκευής και είναι πολύ χαμηλής κλίμακας.
2. Στο στάδιο της λειτουργίας οι συνέπειες έχουν θετικό πρόσημο για κάθε παράμετρο και είναι από πολύ χαμηλή έντασης έως σχεδόν μέσης κλίμακα με θετικό πρόσημο.

Επομένως, οι προτάσεις του προγράμματος θα επιφέρουν στο σύνολο τους πολύ χαμηλές αρνητικές συνέπειες κατά το στάδιο της δημιουργίας και σπουδαία θετικά αποτελέσματα στο περιβάλλον κατά το στάδιο της λειτουργίας. Όλα τα μειονεκτήματα κατά την κατασκευή θα είναι προσωρινά ενώ έχουν την δυνατότητα αντιμετώπισης με την μορφή μέτρων. Τα θετικά αποτελέσματα που προκύπτουν από το στάδιο της λειτουργίας θα είναι μόνιμα και θα παρουσιάζουν περιθώρια βελτίωσης λαμβάνοντας μέτρα αντιμετώπισης. Έτσι, το Πρόγραμμα της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας μπορεί να εξασφαλίσει και να επιτύχει τους στόχους για την βιώσιμη ανάπτυξη ενώ παράλληλα θα επιτυγχάνει μεγάλα επίπεδα περιβαλλοντικής προστασίας για την περιοχή.

1η Αξιολόγηση Εφαρμογής του ΠΕΠ ΔΜ 2022 - 2028

Βασικός στόχος για κάθε αξιολόγηση είναι η πρόβλεψη της επίτευξης των στόχων του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας συγκριτικά με την επίτευξη των επιδόσεων αυτού. Ως βασικά κριτήρια αξιολόγησης θέτονται η αποτελεσματικότητα και αποδοτικότητα των δράσεων που πραγματοποιήθηκαν. Συγκεκριμένα, όσον αφορά την επίτευξη των στόχων των επιδόσεων θα εξεταστεί και η πρόοδος των βασικών σταδίων υλοποίησης των στόχων αυτών που σχετίζονται με αυτούς καθώς και οι οικονομικοί δείκτες ώστε να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν πιθανά λάθη ή προβλήματα κατά την επίτευξη αυτών. Αυτή η μέθοδος αξιολόγησης θα βασίζεται στις τρέχουσες τιμές σε σχέση με τις τιμές – στόχους των δεικτών εκροών.

Τα βασικά στοιχεία που αφορούν την αξιολόγηση θα περιέχουν τις τιμές των δεικτών εκροών, των δεικτών επίδοσης (τιμές-στόχοι για το 2028) και των δεικτών αποτελέσματος κατά την ολοκλήρωση των έργων.

• 1η Αξιολόγηση Στρατηγικής Επικοινωνίας του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας

Η 1η Αξιολόγηση Στρατηγικής Επικοινωνίας, με βάση το *άρθρο 116 του Κανονισμού 1303/2013*, θα αφορά τον έλεγχο της υλοποίησης της προβολής και αναγνωρισιμότητας του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας, των πράξεων και του σκοπού ύπαρξης ταμείων και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σκοπός της αξιολόγησης θα είναι η έγκυρη και άμεση ενημέρωση των πιθανών δικαιούχων αναφορικά με τις δυνατότητες χρηματοδότησης, η δημοσιοποίησης, στους πολίτες, του ρόλου των ταμείων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όλα με κύριο γνώμονα τη γενική ανάπτυξη της Δυτικής Μακεδονίας.

Τα βασικά στοιχεία που αφορούν την αξιολόγηση είναι η αναγνωρισιμότητα και η προβολή του ρόλου των ταμείων, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ακόμη πιο

συγκεκριμένα, του Περιφερειακού Προγράμματος μέσω μιας ποιοτικής και ποσοτικής μελέτης, η οποία θα βασίζεται στους δικαιούχους του Προγράμματος.

- **2η Αξιολόγηση Αποδοτικότητας & Αποτελεσματικότητας ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας**

Σκοπός της αξιολόγησης θα είναι η αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη διαχείριση των έργων που θα έχουν υλοποιηθεί. Αυτή η μέθοδος αξιολόγησης θα βασίζεται στις τρέχουσες τιμές των δεικτών εκροών και αποτελέσματος σε σχέση με τις τιμές – στόχους καθώς και στα τρέχοντα κόστη της οποιασδήποτε παρέκβασης - παρέμβασης συγκριτικά με τις εκτιμήσεις που έγιναν κατά το σχεδιασμό του Προγράμματος. Επιπλέον, σκοπός της αξιολόγησης θα είναι η εκτίμηση της ορθής επίτευξης των στόχων του ΠΕΠ που έχουν τεθεί από πλευράς αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας, ενώ παράλληλα θα είναι και η εξέταση του επιπέδου κάλυψης των αναγκών που έχει επιτευχθεί από τον σχεδιασμό του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας .

- **2η Αξιολόγηση Στρατηγικής Επικοινωνίας του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας**

Σκοπός της δεύτερης αξιολόγησης είναι η πρόβλεψη της απόδοσης και της αποτελεσματικότερης Στρατηγικής Επικοινωνίας του ΠΕΠ.

Τα βασικά στοιχεία που αφορούν την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας θα είναι η επαρκής ενημέρωση των δικαιούχων σχετικά με το ΠΕΠ και τον κύκλο ζωής των έργων, ο βαθμός αλληλεπίδρασης του κοινού με την Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας (ΕΔΑ) και η μετάδοση ενός κλίματος εμπιστοσύνης στην επικοινωνία μεταξύ του κοινού και της ΕΔΑ. Επιπλέον, σκοπός της αξιολόγησης είναι η παροχή γνώσης της διαχείρισης των πόρων από πλευράς των πολιτών καθώς και η συμβολή της Στρατηγικής Επικοινωνίας ως προς την επίτευξη των στόχων του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας.

Τα βασικά κριτήρια θα αφορούν τον έλεγχο των επιπτώσεων των δράσεων της Στρατηγικής ως προς τους πολίτες και τον έλεγχο συνειδητοποίησης των ωφελειών του ΠΕΠ από αυτούς.

Συμπερασματικά, τα στάδια αξιολόγησης αποτελούν τον βασικό κορμό μιας εκ των πιο σημαντικών διαδικασιών που διέπουν το ΠΕΠ της Δυτικής Μακεδονίας, κυρίως λόγω της δυνατότητας ελέγχου του και αποφυγής λαθών. Παρακάτω θα υπάρξει περαιτέρω εμβάθυνση στην αξιολόγηση του ΠΕΠ καθώς και αναφορά στους δείκτες που χρησιμοποιούνται για τον ποιοτικό και ποσοτικό έλεγχο του Προγράμματος.

4.3 Αξιολόγηση Αναπτυξιακής Στρατηγικής

Προκειμένου να ελέγχεται συνεχώς η ποιότητα, η αποτελεσματικότητα και η ορθή λειτουργία των συστημάτων διαχείρισης, παρακολούθησης και χρηματοδότησης του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος, έχουν καθοριστεί ορισμένα βασικά

κριτήρια. Τα κριτήρια αυτά εμφανίζονται με τη μορφή δεικτών και επικεντρώνονται στην άμεση αντιστοίχιση ποσοτικών αποτελεσμάτων την τρέχουσα περίοδο με σκοπό τη σύγκρισή τους με τους αρχικούς στόχους που καθορίζονται στο Πρόγραμμα. Τα κριτήρια και οι δείκτες αυτών είναι:

- **Βασικά Κριτήρια - Δείκτες Αποτελεσματικής Διαχείρισης Προγραμμάτων**

1. *Ο Δείκτης Εκτίμησης της Ποιότητας του Συστήματος Παρακολούθησης*, ορίζεται ως το ποσοστό των ενεργειών του Επιχειρησιακού Προγράμματος σε σύγκριση με τον αντίστοιχο στόχο που έχει οριστεί για το πρόγραμμα αυτό. Αυτά τα σχέδια παρακολουθούνται μέσω ετήσιων οικονομικών δεδομένων.

2. *Ο Δείκτης εκτίμησης της ποιότητας του Συστήματος Ελέγχου*, ορίζεται ως το ποσοστό των ενεργειών του Επιχειρησιακού Προγράμματος σε σύγκριση με το αντίστοιχο σύνολο στόχων για το πρόγραμμα αυτό. Για το ποσοστό των ενεργειών αυτών πρέπει να αναφέρουμε ότι πραγματοποιήθηκαν επιτόπιες επιθεωρήσεις κατά τη φάση υλοποίησης.

3. *Ο Δείκτης Εκτίμησης της Ποιότητας του Συστήματος Επιλογής Έργων και Δράσεων*, ορίζεται ως το ποσοστό των ενεργειών του Επιχειρησιακού Προγράμματος σε σύγκριση με τον αντίστοιχο στόχο που έχει οριστεί για το πρόγραμμα αυτό. Για το ποσοστό ενεργειών, πρέπει να αναφέρουμε ότι η επιλογή θα βασιστεί σε μελέτες κόστους-οφέλους ή μέσω προκαθορισμένων κριτηρίων.

- **Κριτήρια Οικονομικής Εκτέλεσης Προγραμμάτων**

1. *Ο δείκτης Απορρόφησης των Διαθέσιμων Πόρων*, ορίζεται ως η σύγκριση των αποπληρωμένων δαπανών και των αναλήψεων υποχρεώσεων του Ετήσιου προϋπολογισμού. Όσον αφορά το ποσό των δαπανών που καταβλήθηκαν, αναφερόμαστε στις δαπάνες που πραγματοποιήθηκαν και υποβλήθηκαν στην Ευρωπαϊκή Ένωση κατά την περίοδο Προγραμματισμού.

2. *Ο δείκτης Κινητοποίησης ή αλλιώς Μόχλευσης Ιδιωτικών Πόρων*, ορίζεται ως το ποσοστό των πόρων του ιδιωτικού τομέα σε σύγκριση με τον αντίστοιχο στόχο του Επιχειρησιακού Προγράμματος. Αξίζει να σημειωθεί ότι όταν αναφερόμαστε στους πόρους του ιδιωτικού τομέα, είναι ουσιαστικά κινητοποιημένοι πόροι για την εφαρμογή των μέτρων του Προγράμματος αυτού.

4.4 Δείκτες αξιολόγησης

Εφόσον έχουν οριστεί οι βασικοί λόγοι αξιολόγησης και η συμβολή αυτών στα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα στο σύνολό τους, αλλά και ειδικότερα στο ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας, το επόμενο βήμα είναι ο ορισμός των δεικτών αυτών.

Πρωτίστως, θα πρέπει να γίνει αναφορά στα δεδομένα και τα προβλήματα που προκύπτουν από μία τέτοια διαδικασία. Μια αξιολόγηση με αδυναμία εισροής αρκετών στοιχείων, μια αξιολόγηση ενός συνεχώς μεταβαλλόμενου προγράμματος είναι κάποια από αυτά τα προβλήματα που δημιουργούνται στη διαδικασία αυτή. Κυριότερο, ωστόσο, πρόβλημα είναι η μη παγίωση μιας συγκεκριμένης μεθοδολογίας αξιολόγησης στην Ευρωπαϊκή Ένωση, με αποτέλεσμα την έλλειψη ομοιογένειας πολλών από τα στοιχεία που διέπουν τις αξιολογήσεις των περιοχών NUTS 2.

Βάσει των προαναφερθέντων, την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κάνει την προσπάθεια να εναρμονίσει αυτούς τους δείκτες. Μέσω αυτού θα επιτευχθεί η δυνατότητα πιο εύκολης άντλησης μιας ορθότερης πληροφορίας αλλά και η βελτίωση της αξιοπιστίας των δεικτών κάτω από το ίδιο υπόβαθρο ώστε να υπάρχει η δυνατότητα ποσοτικοποίησης όλων κάτω από την ίδια βάση σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Έχοντας ως γνώμονα τα παραπάνω, παρουσιάζονται και οι κυριότερες ομαδοποιήσεις δεικτών:

Δείκτες Εισροών ή Πόρων

Οι συγκεκριμένοι δείκτες, οι οποίοι είναι κατ' εξοχήν χρηματοοικονομικοί- ποσοτικοί, χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της προόδου υλοποίησης ενός έργου που έχουν οριστεί από τους Άξονες Προτεραιότητας για την Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας (*βλέπε Β. Αναπτυξιακός Προγραμματισμός*), μέσω των πόρων που καταναλώνονται στο χρονικό περιθώριο που έχει οριστεί.

Δείκτες Εκροών

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, θα πρέπει να οριστεί η έννοια των εκροών. **Εκροές** ουσιαστικά είναι τα αποτελέσματα της λειτουργίας της Περιφερειακής Ενότητας (στη συγκεκριμένη περίπτωση της Δυτικής Μακεδονίας, τα αποτελέσματα έχουν ήδη αποτυπωθεί στον ετήσιο προϋπολογισμό και πρόγραμμα). Οι δείκτες εκροών, επομένως, είναι εξίσου ποσοτικοί δείκτες που χρησιμοποιούνται για την εκτίμηση της προόδου υλοποίησης ενός έργου στο χρονικό περιθώριο που έχει οριστεί, *μέσω, ωστόσο, της μέτρησης των εκροών από την πραγματοποίηση αυτού του έργου.*

Δείκτες Αποτελέσματος

Μέσω των συγκεκριμένων δεικτών, παρακολουθείται η επίτευξη των στόχων αλλά και της επίδρασης που επέφερε το εκάστοτε έργο. Μπορεί να είναι είτε ποσοτικοί είτε ποιοτικοί και μέσω αυτών παρέχονται πληροφορίες για την επιρροή της πραγμάτωσης του προγράμματος στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αλλά και στους κατοίκους της.

Ονομαστικά, *σημαντικότεροι δείκτες* ως προς την ποσοτικοποίηση αλλά και τον γενικότερο έλεγχο των ουσιαστικότερων σημείων του αναπτυξιακού προγραμματισμού της Περιφέρειας αποτελούν οι *Δείκτες ΤΑΜ* (Δείκτες Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης) που καλύπτουν κυρίως τον τομέα του Περιβάλλοντος, της κλιματικής αλλαγής και των εναλλακτικών καυσίμων, οι *Δείκτες ΕΤΠΑ* (Δείκτες

Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης) που θα αναλυθούν ενδελεχώς παρακάτω και οι **Δείκτες ΕΚΤ**.

Παρακάτω παρουσιάζεται ένας πιο αναλυτικός πίνακας Δεικτών Αξιολόγησης βάσει του οποίου θα γίνεται και η αξιολόγηση του ΠΕΠ Δυτικής Μακεδονίας.

Εκροές	Αποτελέσματα
RCO61 – Αριθμός μη απασχολούμενων που εξυπηρετούνται από τις υπηρεσίες απασχόλησης από τις αναβαθμισμένες εγκαταστάσεις ανά έτος (χωρητικότητα)	RCR65 – Αριθμός ανέργων σε στάδιο αναζήτησης εργασίας που αξιοποιούν τις ενισχυμένες υπηρεσίες για την απασχόληση ανά έτος
RCO66 - Χωρητικότητα τάξης για τις ενισχυόμενες υποδομές παιδικής φροντίδας (νέες ή βελτιωμένες)	RCR70 -Αριθμός ανηλίκων που αξιοποιούν τις υποδομές για την φροντίδα των παιδιών ανά έτος
	RCR71 - Αριθμός ανηλίκων που αξιοποιούν τις υποστηριζόμενες υποδομές για την εκπαίδευση ανά έτος
RCO67 - Χωρητικότητα τάξης για τις ενισχυόμενες υποδομές για την εκπαίδευση (νέες ή βελτιωμένες)	RCR72 - Αριθμός ατόμων που έχουν πρόσβαση στις αναβαθμισμένες υπηρεσίες για την υγειονομική περίθαλψη
RCO69 - Χωρητικότητα για τις ενισχυόμενες υποδομές για την υγειονομική περίθαλψη	RCR73 - Αριθμός ατόμων ανά έτος που εκμεταλλεύονται τις βελτιωμένες εγκαταστάσεις περίθαλψης της υγείας
RCO70 – Διαθέσιμος χώρος των βελτιωμένων κοινωνικών υποδομών πλην αυτών της στέγασης	RCR74 - Αριθμός ατόμων ανά έτος που εκμεταλλεύονται τις βελτιωμένες κοινωνικές εγκαταστάσεις περίθαλψης

Πίνακας 24 - Δείκτες Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείου Συνοχής & Δείκτες Προγράμματος Interreg**

Εκροές	Αποτελέσματα
CCO 01 – Επιχείρηση η οποία υποστηρίζεται για την καινοτομία CCO 02 – Μελετητές που δουλεύουν σε βελτιωμένες και ενισχυόμενες ερευνητικές εγκαταστάσεις	CCR 01 - ΜΜΕ που εντάσσουν την καινοτομία στα προϊόντα, στις διαδικασίες, στο μάρκετινγκ και στα θέματα οργάνωσης
CCO 03 - Επιχείρηση και οργανισμοί δημοσίου οι οποίες ενισχύονται για να αναπτύξουν ψηφιακά προϊόντα, υπηρεσίες και εφαρμογές	CCR 02 - Χρήστες για νέα ψηφιακά προϊόντα, υπηρεσίες και εφαρμογές οι οποίες έχουν αναπτυχθεί από επιχειρήσεις και οργανισμούς του δημοσίου
CCO 04 - ΜΜΕ οι οποίοι ενισχύονται για να δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας και να προκαλούν ανάπτυξη	CCR 03 – Νέες θέσεις εργασίας οι οποίες δημιουργήθηκαν για τις υποστηριζόμενες ΜΜΕ
CCO 05 - ΜΜΕ τα οποία βασίζονται στην ενίσχυση των ικανοτήτων	CCR 04 - Εργαζόμενοι ΜΜΕ που έχουν όφελος από την εκπαίδευση για την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους
CCO 17 – Ετήσιο νούμερο ανέργων που χρησιμοποιεί τις υπηρεσίες βελτιωμένων εγκαταστάσεων προκειμένου να απασχοληθούν	CCR 16 - Νούμερο ανέργων που αναζητούν την εργασία τους και αξιοποιούν μέσα στο χρόνο τις εκσυγχρονισμένες υπηρεσίες εργασίας

CCO 18 - Νέα ή αναβάθμιση της ικανότητας των υποδομών πρόνοιας και εκπαίδευσης για παιδιά	CCR 17 – Ετήσιο νούμερο χρηστών οι οποίοι εξυπηρετούνται από νέες και εκσυγχρονισμένες υποδομές πρόνοιας και εκπαίδευσης παιδιών
CCO 20 - Νέα ή αναβαθμισμένη της ικανότητας υποδομών για την υγεία και την περίθαλψη	CCR 19 – Άνθρωποι που προσεγγίζουν τις βελτιωμένες υπηρεσίες υγείας και περίθαλψης

Πίνακας 25 - Δείκτες Επίδοσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και του Ταμείου Συνοχής για την εκμετάλλευση του από την Επιτροπή*

Εκκρώς	Αποτελέσματα
RCO01 – Επιχειρήσεις που υποστηρίζονται εκ των οποίων υπάρχουν πολύ μικρές επιχειρήσεις, μικρές επιχειρήσεις, μεσαίες επιχειρήσεις και μεγάλες επιχειρήσεις)	RCR01 - Θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στις υποστηριζόμενες οντότητες
RCO02 - Επιχειρήσεις που υποστηρίζονται με επιχορηγήσεις	RCR02 - Ιδιωτικές επενδύσεις οι οποίες ταυτίζονται με την δημόσια ενίσχυση όπως για παράδειγμα επιχορηγήσεις, χρηματοδοτικά εργαλεία κλπ.
RCO03 - Επιχειρήσεις με υποστήριξη χρηματοδοτικών μέσων	RCR03 – ΜΜΕ τα οποία εντάσσουν την καινοτομία στα προϊόντα ή στις διαδικασίες
RCO04 - Επιχειρήσεις χωρίς χρηματοδοτική υποστήριξη	RCR04 - ΜΜΕ τα οποία εντάσσουν την καινοτομία στο μάρκετινγκ ή στην οργάνωση τους
RCO05 - Υποστηριζόμενες νεοφυείς επιχειρήσεις	RCR05 - ΜΜΕ τα οποία εντάσσουν την καινοτομία σε επίπεδο εντός της επιχείρησης
RCO10 - Επιχειρήσεις που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα	RCR06 – Αριθμός Αιτήσεων δια τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας τα οποία έχουν υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Γραφείο Διπλωμάτων Ευρεσιτεχνίας
RCO13 - Αναπτυσσόμενες ψηφιακές υπηρεσίες και αγαθά για την αξιοποίησή τους στις επιχειρήσεις	RCR11 - Χρήστες νέων δημόσιων ηλεκτρονικών υπηρεσιών και εφαρμογών
RCO15 - Δεξιότητες που αναπτύσσονται με σκοπό την εκκόλαψη των επιχειρήσεων	RCR12 - Χρήστες νέων τεχνολογικά προηγμένων προϊόντων, υπηρεσιών και εφαρμογών τα οποία εφεύρουν οι επιχειρήσεις
RCO18 – Οικογένειες στηριζόμενες για την ενεργειακή απόδοση του σπιτιού τους	RCR17 – Επιχειρήσεις με χρόνο ζωής άνω τα 3 έτη που αντέχουν τον ανταγωνισμό
RCO101 – ΜΜΕ που επενδύουν στις δεξιότητες βιομηχανικού μετασχηματισμού και επιχειρηματικότητας	RCR97 – Μαθητικές περίοδοι που ενισχύονται σε ΜΜΕ
για συμμετέχοντες:	RCR98 – Υπάλληλοι ΜΜΕ που εκτελούν την εκπαίδευση τους σε ικανότητες σχετικές με τον βιομηχανικό μετασχηματισμό και την επιχειρηματικότητα
RCO200 - Άνεργοι, συμπεριλαμβανομένων των μακροχρόνια ανέργων	για συμμετέχοντες:
RCO201 - Μακροχρόνια άνεργοι	RCR200 – Εκείνοι που συμμετέχουν και αναζητούν εργασία αμέσως αφότου ολοκληρώσουν την συμμετοχή τους

RCO202 – Άνθρωποι που δεν είναι οικονομικά ενεργοί	RCR201 – Εκείνοι που συμμετέχουν στην εκπαίδευση ή την κατάρτιση αμέσως μόλις ολοκληρώσουν την συμμετοχής τους
RCO203 - Απασχολούμενοι, συμπεριλαμβανομένων των απασχολούμενων που εργάζονται ανεξάρτητοι	RCR202 – Εκείνοι που συμμετέχουν και εξειδικεύονται αφότου ολοκληρωθεί η συμμετοχή τους
RCO204 - Από 30 ετών και κάτω	RCR203 – Εκείνοι που συμμετέχουν και είναι εργαζόμενοι, είτε αυτοαπασχολούμενοι , αμέσως μόλις αποχωρήσουν από την εργασία τους
RCO205 – Από 54 ετών και πάνω	

Πίνακας 26 - Κοινοί δείκτες ΤΔΜ*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Συμπεράσματα – Προτάσεις

Η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας αποτελεί μια από τις πιο σημαντικές Περιφέρειες της Επικράτειας, λόγω της στρατηγικής της θέσης και της υψηλής αναλογικής συμμετοχής της στην παραγωγή της χώρας. Το ΠΕΠ 2022-2028, βασισμένο στις ανάγκες αλλά και τις δυνατότητες της περιφέρειας, περιγράφει, στοχοποιεί και αντικατοπτρίζει τις ανάγκες που υπάρχουν αλλά και τις κινήσεις που είναι απαραίτητες να γίνουν ως προς την μεγαλύτερη ανάπτυξη και οικονομική μεγέθυνση της Δυτικής Μακεδονίας.

Οι προτάσεις του αναπτυξιακού προγραμματισμού, καθώς και η δομή του υπάρχοντος προτεινόμενου ΠΕΠ, πραγματοποιήθηκαν βάσει των κανονισμών και των όρων που έχει ορίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με σκοπό την όλο και καλύτερη ομογένεια σε όλα τα ΠΕΠ σε Ευρωπαϊκή κλίμακα.

Δίνοντας βάση στα χαρακτηριστικά από τα οποία διέπεται η Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, τη στρατηγική ανάλυση που πραγματοποιήθηκε για τον ορθότερο σχεδιασμό αλλά και των θεματικών ενοτήτων που ορίστηκαν από πλευράς Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καταρτίστηκε ένα στοχευμένο στους ανθρώπινους πόρους Περιφερειακό Πρόγραμμα βασισμένο στις προοπτικές εξέλιξης της Περιφέρειας.

Με πρωτεύων σκοπό την ορθή πορεία - όπως αυτή υποδεικνύεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή - του Επιχειρησιακού Προγράμματος, οι πυλώνες σχεδιασμού που αξιοποιήθηκαν είναι τομείς της Κοινωνικής Ανάπτυξης, δηλαδή η ενίσχυση της «Υγείας», η βελτίωση της «Απασχόλησης» και, τέλος, η εξασφάλιση και ανάπτυξη της «Εκπαίδευσης». Επιπρόσθετα, οι στόχοι αυτοί για να μπορέσουν να τεθούν σε

εφαρμογή θα πρέπει να πραγματοποιηθούν βάσει του προϋπολογισμού αυτού του Αναπτυξιακού Προγράμματος, δηλαδή της τήρησης των ποσών που θεσπίστηκαν και διαχωρίστηκαν για το συγκεκριμένο ΠΕΠ.

Γι' αυτόν τον λόγο, αλλά και για τη γενικότερη ομαλή πραγματοποίηση αυτών των διαδικασιών, θα υπάρξουν και οι ανάλογοι φορείς και διαδικασίες παρακολούθησης της τήρησης του αρχικού σχεδιασμού του ΠΕΠ και της εκπόνησής του στον βέλτιστο βαθμό αλλά και η προγενέστερη και μεταγενέστερη αξιολόγηση των έργων αυτών μέσω δεικτών, για την αξιοκρατική εικόνα των αποτελεσμάτων τους. Συμπερασματικά, βασιζόμενοι σε όλα τα παραπάνω, παρατίθενται οι εξής προτάσεις:

- Εστίαση στην εδραίωση ενός κέντρου επιχειρηματικότητας μέσω επενδύσεων σε υποδομές και προώθηση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας.
- Βελτίωση των σχολικών μονάδων με έμφαση στην ανάπτυξη σύγχρονων εγκαταστάσεων.
- Ολοκλήρωση της ανάπτυξης σύγχρονων μονάδων υγείας (αναβάθμιση, επέκταση και συμπλήρωση υποδομών και εξοπλισμού).
- Προώθηση της ένταξης των ανέργων στην επιχειρηματικότητα και ενίσχυση των απασχολούμενων που ήδη βρίσκονται στον εργασιακό χώρο, μέσω συνεχών εκπαιδύσεων, οικονομικών στηρίξεων και διάθεσης πόρων.
- Ενίσχυση στην ένταξη στην κοινωνία και τη συνοχή και αντιμετώπιση της φτώχειας και των ανισοτήτων.
- Ανάπτυξη των συστημάτων επικοινωνίας μεταξύ των θεσμών, για την καλύτερη εφαρμογή και επίτευξη των περιφερειακών στόχων.
- Στόχευση στην ανάπτυξη και ολοκλήρωση όλων των υποδομών που βρίσκονται σε εξέλιξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

[Eurostat. \(n.d.\). Ec. Europa. Eu.](#)

[Natura 2000 Network Viewer.](#)

[OECD Regional Well-Being - How is life in West Macedonia? OECD Regional Well-Being.](#)

[Ελληνική Στατιστική Αρχή - ELSTAT. statistics.gr](#)

Παπαδασκαλόπουλος, Α. Θ. Δ., & Χριστοφάκης, Μ. α. ν. Σ. (2016). Περιφερειακός προγραμματισμός και αναπτυξιακός σχεδιασμός. Εκδόσεις Παπαζήση.

[Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του](#)

[Τουρισμού για το έτος 2018 – Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. insete.gr](#)

[Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας - Διπλωματική Εργασία \(2017\)- «Στατιστική Ανάλυση για τη Μελέτη Κλαδικής Επιχειρηματικότητας στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας».](#)

[dspace.uowm.gr](#)

[Επίσημη ιστοσελίδα Περιφερειακής Ενότητας Γρεβενών](#)

[Επίσημη ιστοσελίδα Περιφερειακής Ενότητας Καστοριάς](#)

[Επίσημη ιστοσελίδα Περιφερειακής Ενότητας Κοζάνης](#)
[Επίσημη ιστοσελίδα Περιφερειακής Ενότητας Φλώρινας](#)
[Επίσημη ιστοσελίδα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας](#)
[Ετήσια έκθεση ανταγωνιστικότητας και διαρθρωτικής προσαρμογής στον τομέα του Τουρισμού για το έτος 2020 – Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. insete.gr](#)
[Πορεία Υλοποίησης ΕΠ «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση». empedu.gov.gr](#)
[Αξιολόγηση – «Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας». perdym.gr](#)
[Ενιαίο Σύστημα παρακολούθησης δεικτών ΕΣΠΑ 2014-2020 – Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης – Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ – Εθνική Αρχή Συντονισμού. espa.gr](#)
[Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας. wikipedia.org](#)
[Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων Περιφερειακού Προγράμματος Ανάπτυξης Δυτικής Μακεδονίας 2021-2025 – Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας Οι περιοχές Natura 2000 της Ελλάδας. callisto.gr](#)
[Σχέδιο Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2021-2027 – «Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας». perdym.gr](#)
[1ο Σχέδιο Πρότασης της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας για την διαμόρφωση των Κατευθύνσεων της Εθνικής Αναπτυξιακής Στρατηγικής - Χαράλαμπος Κιουρτσίδης, Προϊστάμενος Ενδιάμεσης Διαχειριστικής Αρχής – Μέλος ΟΣΠ](#)
[Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας 2014 – 2020 – «Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας». perdym.gr](#)
[2η ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ περί προετοιμασίας του σχεδιασμού των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων 2021-2027. espa.gr](#)
[Η μέτρηση των γενικών δομικών χαρακτηριστικών ενός πληθυσμού \(δομικοί δείκτες\). demography-lab.prd.uth.gr](#)
[RIS, a regional extension of the European innovation scoreboard \(EIS\)](#)
[Εκκίνηση της διαδικασίας πιστοποίησης για ένταξη στα ΠΟΠ/ΠΓΕ της λεβάντας που παράγεται στη Δυτική Μακεδονία](#)